

**YARGITAY
İÇTİHADİ BİRLEŞTİRME
BÜYÜK GENEL KURULU
KARARI**

**ESAS NO : 2021/2
KARAR NO : 2023/1
KARAR TARİHİ : 20.01.2023**

ÖZET: *Rehinle teminat altına alınmış ve ayrıca kambyo senedine de bağlanmış alacağın tahsili amacıyla, borçlu aleyhine tahsilde tekerrür olmak kaydı ile aynı anda ve sıra gözetilmeksizin hem rehnin paraya çevrilmesi yolu ile, hem de kambyo senetlerine mahsus haciz yolu ile takip yapılama-yacağı.*

I. GİRİŞ

A. İçtihatları Birleştirme Başvurusu

08.01.2020 havale tarihli dilekçe ile; alacaklının alacağını kambyo senedi ile teminat altına almış olması yanında ayrıca ipotekle de teminat altına almış olması hâlinde 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun (2004 sayılı Kanun) 45 ve 167 nci maddeleri uyarınca başlatılan icra takiplerinde takip talebinde "tahsilde tekerrür olmamak" kaydıyla aynı alacak için kambyo senetlerine mahsus yolla takip başlatılması yanında, ayrıca ipoteğin paraya çevrilmesi yolu ile icra takibi yapılmasının mümkün olup olmadığı konusunda Yargıtay 12. Hukuk Dairesi ile Yargıtay 11, (Kapatılan) 13, (Kapatılan) 19. Hukuk Daireleri ve Yargıtay Hukuk Genel Kurulu kararları arasında içtihat aykırılığı bulunduğu belirtilerek içtihat aykırılıklarının içtihatların birleştirilmesi yoluyla giderilmesine karar verilmesi talep edilmiştir

09.07.2020 havale tarihli dilekçe ile; 2004 sayılı Kanun'un 45 ve 167 nci maddeleri uyarınca Yargıtay 11, 12 ve (Kapatılan) 19. Hukuk Daireleri ile Hukuk Genel Kurulunca tahsilde tekerrür olmamak kaydı ile hem rehin takibi hem de kambyo senetlerine mahsus haciz yolu ile takibin aynı anda ve sıra gözetilmeksizin icra takibi yapılabileceği yönünde kararlar verilmekteyken Yargıtay 12. Hukuk Dairesinin önceki tarihli kendi kararlarına ve diğer hukuk daireleri ile Hukuk Genel Kurulunun kararlarına aykırı şekilde aynı anda hem rehin hem de kambyo senetlerine mahsus haciz yolu ile icra takibi yapılmasının mümkün olmadığı yönünde kararlar verildiği belirtilerek içtihat aykırılıklarının içtihatların birleştirilmesi yoluyla giderilmesine karar verilmesi talep edilmiştir.

Yargıtay Birinci Başkanlık Kurulunun 14.01.2022 tarihli ve 13 sayılı kararı ile; her iki başvurunun benzer olması sebebiyle birleştirilmesine karar verilmiştir.

Ayrıca 11.10.2022 havale tarihli dilekçe ile; alacağı çek, poliçe veya emre muharrer senede müstenit olan alacaklının alacağı rehinle temin edilmiş olsa bile 2004 sayılı Kanun'un 45 ve 167 nci maddeleri uyarınca Yargıtay Hukuk Genel Kurulu ile Yargıtay 11 ve 19. Hukuk Dairelerinin emsal kararlarına göre borçlular hakkında "tahsilde tekerrür olmamak" kaydıyla hem ipotek hem de kambyo takibi yapılabileceği, Yargıtay 12. Hukuk Dairesinin kararlarının kendi kararları ile Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun, Yargıtay 11 ve (Kapatı-

lan) 19. Hukuk Dairelerinin kararlarıyla çeliştiği belirtilerek içtihat aykırılıklarının içtihatların birleştirilmesi yoluyla giderilmesine karar verilmesi talep edilmiştir.

B. İçtihatları Birleştirmenin Konusu

Yargıtay Birinci Başkanlık Kurulunun 27.05.2021 tarihli ve 159 sayılı kararı ile;

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, Yargıtay 12. Hukuk Dairesi, Yargıtay (Kapatılan) 13. Hukuk Dairesi, Yargıtay (Kapatılan) 19. Hukuk Dairesi kararları da belirtilmek suretiyle sonuç olarak; “konu ile ilgili olarak görüş aykırılığı bulunduğu ve farklı uygulamaların sürdürüldüğü sonucuna varıldığından; aykırılığın İçtihatları Birleştirme Büyük Genel Kurulunca giderilmesi gerektiğine” karar verilerek raporör üye görevlendirilmesine karar verilmiştir.

Yargıtay Birinci Başkanlık Kurulunun 28.06.2021 tarihli ve 207 sayılı kararı ile; raporör üye olarak Yargıtay 3. Hukuk Dairesi Üyesi Emir Ateş’in görevlendirilmesine karar verilmiştir.

İçtihadı Birleştirme konusu ise, Yargıtay Birinci Başkanlık Kurulunun 27.05.2021 tarihli ve 159 sayılı kararı ile;

“İpotekte teminat altına alınmış alacak yönünden, ayrıca kambiyo senedi de düzenlenmiş alacaklının hem ipoteğin paraya çevrilmesi yolu ile ayrıca da kambiyo senetlerine mahsus takip yolu ile alacağını aynı anda takipte tekerrür olmamak kaydı ile talep edip edemeyeceği” olarak belirlenmiş ise de; ihtiyacı daha iyi karşılayacağı anlaşıldığından içtihadı birleştirme konusu;

Yargıtay Birinci Başkanlık Kurulunun 23.11.2022 tarihli ve 311 sayılı kararı ile;

“Rehinle teminat altına alınmış ve ayrıca kambiyo senedine de bağlanmış alacağın tahsili amacıyla, borçlu aleyhine tahsilde tekerrür olmamak kaydı ile aynı anda ve sıra gözetilmeksizin hem relinin paraya çevrilmesi yolu ile, hem de kambiyo senetlerine mahsus haciz yolu ile takip yapılıp yapılmayacağı” şeklinde belirlenmiştir.

C. Görüş Aykırılığının Giderilmesi İstemine Konu Kararlar

1. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu Kararı;

- 07.06.1995 tarihli ve 1995/12-409 Esas, 1995/592 Karar

2. Yargıtay 11. Hukuk Dairesi Kararları;

- 30.05.2016 tarihli ve 2016/5446 Esas, 2016/5944 Karar

- 28.09.2015 tarihli ve 2015/9983 Esas, 2015/9507 Karar

- 30.03.2015 tarihli ve 2015/3021 Esas, 2015/4354 Karar

- 05.02.2014 tarihli ve 2014/458 Esas, 2014/1954 Karar

- 07.01.2013 tarihli ve 2012/18055 Esas, 2013/63 Karar

- 13.02.2006 tarihli ve 2005/13532 Esas, 2006/1366 Karar

3. Yargıtay 12. Hukuk Dairesi Kararları;

- 12.11.2019 tarihli ve 2018/11417 Esas, 2019/16344 Karar

- 02.04.2019 tarihli ve 2018/15815 Esas, 2019/5261 Karar

- 21.02.2019 tarihli ve 2019/161 Esas, 2019/2684 Karar

- 16.01.2019 tarihli ve 2018/9112 Esas, 2019/337 Karar

- 21.11.2018 tarihli ve 2017/8937 Esas, 2018/11926 Karar

- 02.05.2018 tarihli ve 2018/8685 Esas, 2018/3977 Karar

- 10.10.2017 tarihli ve 2017/6964 Esas, 2017/12193 Karar

- 03.10.2013 tarihli ve 2013/22542 Esas, 2013/31284 Karar

- 22.10.2009 tarihli ve 2009/11452 Esas, 2009/19967 Karar

- 21.04.2009 tarihli ve 2009/638 Esas, 2009/8577 Karar
- 15.12.2005 tarihli ve 2005/21394 Esas, 2005/25100 Karar
- 29.04.2003 tarihli ve 2003/7007 Esas, 2003/9652 Karar
- 08.06.2000 tarihli ve 2000/9052 Esas, 2000/9495 Karar
- 28.11.1994 tarihli ve 1994/14993 Esas, 1994/15124 Karar
- 17.09.1990 tarihli ve 1990/435 Esas, 1990/8495 Karar
- 4. Yargıtay (Kapatılan) 13. Hukuk Dairesi Kararı;
- 08.02.1999 tarihli ve 1998/8932 Esas, 1999/631 Karar
- 5. Yargıtay (Kapatılan) 19. Hukuk Dairesi Kararları;
- 20.09.2017 tarihli ve 2016/14244 Esas, 2017/6108 Karar
- 29.05.2017 tarihli ve 2016/9533 Esas, 2017/4295 Karar
- 26.01.2016 tarihli ve 2015/14196 Esas, 2016/851 Karar
- 07.04.2014 tarihli ve 2014/4246 Esas, 2014/6639 Karar
- 23.12.2005 tarihli ve 2005/2477 Esas, 2005/12955 Karar
- 30.09.2004 tarihli ve 2004/2268 Esas, 2004/9415 Karar
- 23.12.1997 tarihli ve 1997/8335 Esas, 1997/10963 Karar

D. Dairelerin Görüş Özetleri

İçtihatların birleştirilmesi talebinin ön değerlendirmesi aşamasında kararları arasında içtihat aykırılığı bulunan Hukuk Genel Kurulu ile Özel Dairelerin görüşleri yazılı olarak alınmıştır.

1. Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun görüş yazısında;

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu Başkanlığının 13.07.2020 tarihli ve 35613334-2020/494-85 sayılı yazısı ile;

“...Hukuk Genel Kurulu, 11. Hukuk Dairesi, 12. Hukuk Dairesi, 13. Hukuk Dairesi, 19. Hukuk Dairesi kararları gözetildiğinde 12. Hukuk Dairesinin görüş değiştiren kararı ile diğer kararlar arasında içtihat aykırılığı bulunmakta olup anılan Daire Başkanlık görüşleri de içtihat aykırılığı bulunduğu ve içtihat aykırılığının giderilmesi yönündedir. Yukarıda açıklanan nedenlerle içtihat aykırılığının Yargıtay Kanunu’nun 45 inci maddesi uyarınca içtihatların birleştirilmesi yoluyla giderilmesi gerektiği değerlendirilmektedir...” görüşü bildirilmiştir.

09.07.2020 tarihli başvuru üzerine Yargıtay Birinci Başkanlığı tarafından görüşleri sorulan Yargıtay Hukuk Genel Kurulu Başkanlığının 08.07.2021 tarihli ve 35613334- 2021/434 sayılı yazıları ile;

“...Açıklanan talep; Yargıtay 11. Hukuk Dairesi Başkanlığı. Yargıtay 12. Hukuk Dairesi Başkanlığı, (Kapatılan) Yargıtay 19. Hukuk Dairesi Başkanlığının yazıları dikkate alındığında;

İİK 45 maddesi ile İİK 167 maddelerinin uygulanması konusunda, Yargıtay Hukuk Genel Kurulu kararı, Yargıtay 11. Hukuk Dairesi kararları, Kapatılan Yargıtay 19. Hukuk Dairesi kararları ile Yargıtay 12. Hukuk Dairesinin 2017 yılından sonra oluşturduğu içtihatlar esasında farklılık mevcut olduğu gibi Yargıtay 12. Hukuk Dairesinin 2017 yılı öncesi kararları ile 2017 yılı sonrası kararları arasında da uygulama farklılıkları bulunduğu anlaşılmıştır.

Sonuç;

Bu durumda Yargıtay Kanununun 45 maddesi uyarınca İİK nun 45 maddesi ve İİK nun 167 maddesinin uygulanmasına yönelik Hukuk Genel Kurulu; Yargı-

tay 12. Hukuk Dairesi ve Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin (19.H.D) içtihatların birleştirilmesi gerektiği düşünülmektedir...” şeklinde görüş bildirilmiştir.

2. Yargıtay 11. Hukuk Dairesi görüş yazısında;

08.01.2020 tarihli başvuru üzerine Yargıtay Birinci Başkanlığı tarafından görüşleri sorulan Yargıtay 11. Hukuk Dairesi Başkanlığının 18.02.2020 tarihli ve 73952838/2020/193 sayılı yazısı ile;

"İİK'nın 45/1 maddesi gereğince rehinle temin edilmiş bir alacağın borçlusu iflasa tabii şahıslardan olsa bile alacaklı yalnız rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takip yapabilir. Ancak rehnin tutarı borcu ödemeye yetmezse alacaklı kalan alacağını iflas veya haciz yoluyla takip edebilir. Aynı maddenin 3. fıkrası gereğince ise poliçe ve emre muharrer senetlerle çekler hakkındaki 167.madde hükmü mahfuzdur. Yasa'nın bu hükmü gereğince ipotekle temin altına alınmış bir alacak nedeniyle ayrıca kambyo senedi düzenlenmiş ise alacaklı rehne müracaat etmeden İİK'nın 167.maddesi gereğince kambyo senedine mahsus takip yapabilir. Bu nedenle de Dairemizce ekte gönderilen çok sayıda kararda görüleceği üzere rehinle temin edilmiş bir alacak nedeniyle kambyo senedi düzenlenmiş ise bu kambyo senedi nedeniyle talep halinde ihtiyati haciz kararı verilebileceği kabul edilmiştir. Ayrıca yine ekte gönderilen 28/09/2015 tarih ve 2015/9983-9507 sayılı ilamında ise tahsilde tekerrür olmamak kaydıyla alacaklının hem ipotekli takip hemde kambyo senedine mahsus yolla takip yapabileceği kabul edilmiştir.

Dairemizin yerleşmiş kararları bu yönde olup, diğer dairelerin kararları aksi yönde ve istikrarlı olduğu takdirde içtihatların birleştirilmesi yoluna gidilmesi gerektiği...” şeklinde görüş bildirilmiştir.

09.07.2020 tarihli başvuru üzerine Yargıtay Birinci Başkanlığı tarafından görüşleri sorulan Yargıtay 11. Hukuk Dairesi Başkanlığının 12.10.2020 tarihli ve 73952838-2020/821 Muh sayılı yazısı ile;

“...Bir kısmı dilekçe ekinde sunulan ve konuyla ilgili Yargıtay 12. Hukuk Dairesi'nce verilmiş en eskisi 2016 tarihli olan kararların istikrar kazandığı, bu kararlar ile anılan Dairenin gerek önceki kararları ve gerekse de diğer Yargıtay Hukuk Daireleri'nce verilen güncel kararlar arasında içtihat aykırılığı bulunduğu kabulü ile Yargıtay Kanunu'nun 16/5. maddesi çerçevesinde içtihatların birleştirilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Bu bağlamda Yargıtay 12. Hukuk Dairesi'nce son dönemde verilen kararlar incelendiğinde, rehinle temin edilmiş alacak için düzenlenmiş bir kambyo senedinin varlığı halinde, alacaklının rehnin paraya çevrilmesi yahut kambyo senetlerine özgü icra takibi yollarından birini seçmekle yükümlü olduğu, bu yollardan birine başvurmuş olan alacaklının, tahsilde tekerrüre yol açmamak

kaydı taşısa dahi, diğer yolda bir icra takibi yapamayacağı, girilen ikinci icra takibinin mükerrer nitelikte olup konunun kamu düzenine ilişkin ve süresiz şikayete tabi bulunduğunu öngörmekte olduğu görülmektedir. Bu durumda, anılan Daire kararlarının İİK'nın 45 ve 167. maddeleri bakımından bir öncelik-sonralık sıralaması öngörülmemekle birlikte, bu iki madde ile alacaklıya bir seçimlik hak tanındığı, bu hakkın herhangi bir takip yolu için kullanılmakla tüketileceği şeklinde özetle-

nebilecek bir yaklaşıma dayalı bulunduğu, ayrıca bu yaklaşımın İİK'nın 45/2 ve 45/4. maddelerinde öngörüldüğü biçimiyle alacağın nev'ine yönelik bir ayrıma da yönelmediği anlaşılmaktadır.

Halbuki her iki maddede de, alacaklıya, yasa maddelerinde öngörülen takip yollarından birini seçmesine ilişkin olarak seçimlik bir hak öngörüldüğünü gösterir bir hüküm bulunmadığı gibi yorum yoluyla da bu yönde bir seçimlik hakkın varlığından söz edilmesi mümkün görünmemektedir. Aksine, gerek HGK ve gerekse de konuyla ilgili olan ve 12. Hukuk Dairesi dışındaki diğer Yargıtay Daireleri'nin ve bu arada Dairemizin kararlarına da yansıdığı üzere alacaklı, tahsilde tekerrüre yol açmamak kavdıyla borçlu hakkında her iki takip yoluna aynı zamanda girişebileceği gibi ardı sırada da girişebilme hak ve yetkisine sahip olup bu hak, yasa da açıkça öngörülmediği için seçimlik nitelikte değildir. İİK'nın 45. maddesinde 167. madde hükmünün mahfuz tutulmuş olması, 167. maddede ise "alacak rehinle temin edilmiş olsa bile" ifadesinin kullanılmış bulunması nedeniyle, alacağı rehinle temin edilmiş ve ayrıca kambiyo senedine bağlanmış alacaklının, borçlu hakkında her iki takip yoluna da başvurabilme hak ve yetkisi olduğunda duraksanmamalıdır.

Açıklanan nedenlerle, içtihatların HGK ve Yargıtay 12. Hukuk Dairesi dışında kalan Yargıtay Hukuk Dairelerin kararları yönünde birleştirilmesi gerektiğini düşünmekteyiz..." şeklinde görüş bildirilmiştir.

3. Yargıtay 12. Hukuk Dairesi görüş yazısında;

Yargıtay 12. Hukuk Dairesi Başkanlığının 11.03.2020 tarihli ve 88976301-2020/261/133 sayılı yazısı ile;

"...12.Hukuk Dairesinin 16/01/2019 tarih ve 2018/9112 E. 2019/337 K. Sayılı ilamı ile; "Önce bonoya davalı olarak kambiyo senetlerine mahsus haciz olu ile takibe geçildiğinden, alacaklı tercih hakkını bu takip türünden yana kullanmış olup aynı borca ilişkin olarak sonra ipoteğin paraya çevrilmesi yoluyla ilamlı icra takibi yapamayacağından bu hususun kamu düzeni ile ilgili olup süresiz şikayete tabi olduğundan mükerrer olan ipoteğe dayalı ilamlı icra takibinin iptali gerekeceği" ne oyçokluğu ile karar verilmiştir.

Dairemizin mevcut uygulaması bir süredir bu yönde devam etmektedir.

Bahse konu 2018/9112 E. 2019/337 K. sayılı ilamın muhalefet gerekçesinde ise "İİK'nun 45. Maddesinin 1.fıkrasında " Rehinle temin edilmiş bir alacağın borçlusu iflasa tabi şahıslardan olsa bile alacaklı yalnız rehinin paraya çevrilmesi yoluyla takip yapabilir." hükmüne, aynı maddenin 3.fıkrasında ise "Poliçe ve emre muharrer senetlerle çekler hakkındaki 167 nci madde hükmü mahfuzdur." hükmüne yer verilmiştir. Anılan madde ile borç rehinle temin edilmiş ise, önce rehine başvurma zorunluluğu bulunmaktadır. Ancak, maddenin 3.fıkrası ile İİK.nun 167.maddesi saklı tutulmuş ve istisnaya yer verilmiştir. Yani alacak rehinle temin edilmiş olsa dahi alacaklı doğrudan kambiyo senetlerine mahsus haciz yoluna da başvurabilecektir..." şeklindedir. Dairemizin görüş değiştirmesinden önceki uygulaması da muhalefet gerekçesi yönündedir.

Hukuk Genel Kurulunun 07/06/1995 tarih ve 12-409-592 E.K. sayılı ilam içeriği incelendiğinde; Yerel mahkeme kararının Yargıtay 12. Hukuk Dairesi tarafından " Alacaklı ipotek belgesine dayanarak borçluyu ipoteğin paraya çevrilmesi yoluyla takip etmiştir. İİK.nun 45 ve 167. maddeleri uyarınca ayrıca alacak için çek, poliçe, emre muharrer senet verilmişse bunlara özgü yolla da takip yapılabilir. Önem-

li olan tahsilde tekerrür olmaması olayıdır. Merciee bu duruma rağmen aynı alacak için mükerrer iki takip olduğundan bahisle ipoteğin paraya çevrilmesi yolu ile yapılan takibin iptaline karar verilmesi isabetsizdir.” gerekçesi ile kararının bozulması sonucu yerel mahkemenin direnme kararı üzerine yaptığı incelemede 12. Hukuk Dairesinin bozma gerekçesini yerinde görerek aynı gerekçelerle mahkemenin direnme kararını bozulmuştur.

Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin 28/09/2015 tarih ve 9983-9507 sayılı ilamı ile “İİK.nun 167 ve 45. maddeleri uyarınca alacaklının tahsilde tekerrür oluşturmamak üzere hem ipotekli takip hem de kambyo takibi yapabileceği yönünde karar verilmiştir.

Yargıtay (Kapatılan) 19. Hukuk Dairesinin 20/09/2017 tarih ve 2016/14244-6108 sayılı ilamı ile “...İİK.nun 167.maddesi hükmü uyarınca alacaklı tahsilde tekerrür olmamak kaydıyla hem kambyo senetlerine özgü icra takibi ile beraber ayrıca ipoteğin paraya çevrilmesi yolu ile icra takibi yapmasında bir engel bulunmadığı" şeklinde hüküm kurulmuştur.

Yargıtay 13.Hukuk Dairesinin 08/02/1999 tarih ve 1999/8932-631 sayılı kararına ulaşılamaması nedeniyle değerlendirme konusu yapılamamıştır.

İçtihat farklılığı bulunan Dairemizin farklı uygulama içeren önceki ve sonraki kararları ile Dairemizin halihazırdaki uygulaması ile farklılık içeren Yargıtay Hukuk Genel Kurulu ile 11 ve (Kapatılan) 19. Hukuk Dairelerinin kararlarının kesinleşmiş olmaları nedeniyle Yargıtay Kanununun 16. ve 45. maddesi gereği bu farklılığın içtihatların birleştirilmesi yoluyla giderilmesi gerektiği sonuç ve kanaatine varılmıştır...” şeklinde görüş bildirilmiştir.

09.07.2020 tarihli başvuru üzerine Yargıtay Birinci Başkanlığı tarafından görüşleri sorulan Yargıtay 12. Hukuk Dairesi Başkanlığının 15.06.2021 tarihli ve 88976301-2021/191 sayılı yazısı ile;

“...Dairemizin söz konusu kanuni düzenlemeye yönelik uygulaması: geçmiş yıllardan 2016 yılına kadar, aynı alacağa dayalı olarak hem ipotek verilmesi hem de kambyo senedi düzenlenmesi halinde, "tahsilde tekerrür olmamak kaydıyla" rehnin paraya çevrilmesi ve kambyo senetlerine mahsus haciz yolu ile takiplerin birlikte yapılmasında yasal bir engel mevcut olmadığı yönünde iken; 2016 yılından sonraki değişen içtihatları ile, borcun ipotek ile temin edilmesi halinde elinde aynı alacak için kambyo senedi bulunan alacaklının, öncelikle rehinli takip yapmadan doğrudan kambyo senetlerine mahsus haciz yolu ile takip yapabileceği ancak tercih hakkını bunlardan biri için kullanması gerektiği, her iki takibin birlikte yapılamayacağı, yapılması halinde ise sonradan başlatılan takibin iptali gerekeceği ilkesine dönüşmüştür.

Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin söz konusu kanuni düzenlemeye yönelik uygulaması: elinde kambyo senedi bulunan alacaklının rehinli takip yapmadan kambyo senetlerine mahsus haciz yoluyla takip yapabileceği ve her iki takibin tahsilde tekerrür etmemek kaydıyla birlikte yapılmasında bir engel bulunmadığı yönündedir.

Yargıtay (Kapatılan) 19. Hukuk Dairesinin söz konusu kanuni düzenlemeye yönelik uygulaması: elinde kambyo senedi bulunan alacaklının rehinli takip yapmadan kambyo senetlerine mahsus haciz yoluyla takip yapabileceği ve her iki takibin tahsilde tekerrür etmemek kaydıyla birlikte yapılmasında bir engel bulunmadığı yönündedir.

İİK.'nın 16. vd. maddelerinde düzenlenen şikayet: Medeni usul hukuku anlamında bir dava olmayıp, icra müdürlüğünün takip muamelesine karşı yapılan ve takip hukukuna özgü bir kanun yoludur.

İçtihadı birleştirme talebine konu olan İİK'nun 45 ve 167. maddelerine ilişkin talepler, Yargıtay 11 ve (kapatılan) 19. Hukuk Dairelerine: ihtiyati haciz, ihtiyati hacze itiraz, menfi tespit davası yada sıra cetveline itiraz gibi istemler nedeniyle gelmektedir. Dairemize ise mükerrer takip ya da öncelikle rehinli takip yapılmasına ilişkin müstakil icra hukukuna özgü şikayet olarak gelmektedir. İİK'nun 16. maddesi v.d. kapsamında icra mahkemelerine münhasır incelenen şikayetler; HMK anlamında dava niteliği taşımaz ve icra mahkemesince verilen kararlar, kural olarak maddi anlamda kesin hüküm de teşkil etmezler.

Takip hukukuna özgü inceleme yapan icra mahkemelerinin konuya ilişkin yaklaşımı önüne gelen somut takip dosyalarına münhasır olup her üç dairenin spesifik içtihat görev alanları, özellikle de 12. Hukuk Dairesinin takip hukukundaki münhasır şikayetlere dair verdiği kararlar yönünden; diğer genel mahkemelerin ihtiyati haciz, ihtiyati hacze itiraz, menfi tespit davası ya da sıra cetveline itirazlar yönünden somut duruma göre karar vermeleri gerektiğinden yukarıda anılan daireler arasındaki içtihatların birleştirilmesi yoluna gidilmesine lüzum bulunmadığı değerlendirilmiştir...” şeklinde görüş bildirilmiştir.

4. Yargıtay (Kapatılan) 13. Hukuk Dairesi görüş yazısında;

Yargıtay (Kapatılan) 13. Hukuk Dairesi Başkanlığının 24.06.2020 tarihli ve 15979067- 2020/370 Muh sayılı yazısı ile;

“...Rehin ve ipotekle temin edilmiş alacaklar, başlıklı, 2004 s. İİK m.45’de “Rehinle temin edilmiş bir alacağın borçlusu iflasa tabi şahıslardan olsa bile alacaklı yalnız rehinin paraya çevrilmesi yoluyla takip yapabilir”. Ancak rehinin tutarı borcu ödemeye yetmezse alacaklı kalan alacağını iflas veya haciz yoluyla takip edebilir.

2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanununun 38/A maddesinin birinci fıkrasında tanımlanan konut finansmanından kaynaklanan rehinle temin edilmiş alacaklar ile Toplu Konut İdaresi Başkanlığının rehinle temin edilmiş alacaklarının takibinde, rehinin paraya çevrilmesi yoluyla takip yapılabilir veya haciz yoluna başvurulabilir.

Police ve emre muharrer senetlerle çekler hakkındaki 167 nci madde hükmü mahfuzdur.

İpotekle temin edilmiş faiz ve senelik taksit alacaklarında, alacaklının intihabına ve borçlunun sıfatına göre, rehinin paraya çevrilmesi veya haciz yahut iflas yollarına müracaat olunabilir” şeklinde düzenleme yapılmıştır.

Kambiyo Senetleri Hakkındaki Hususi Takip Usulleri, Takibin Kabulü şartları başlıklı İİK m. 167’de “Alacağı çek, police veya emre muharrer senete müstenit olan alacaklı, alacak rehinle temin edilmiş olsa bile, bu bölümdeki hususi usullere göre haciz yolu ile veya borçlu iflasa tabi şahıslardan ise iflas yolu ile takipte bulunabilir.

Alacaklı, takip talebinde 58 inci maddedeki hususlardan başka iflasa tabi borçlusu aleyhine haciz ve iflas yollarından hangisini istediğini bildirmeye ve takip talebine kambiyo senedinin aslını ve borçlu adedi kadar tasdikli örneğini eklemeye mecburdur.” şeklinde düzenleme yapılmıştır.

İçtihatların Birleştirilmesini talep eden talepçinin, başvuru dilekçesine ekli karar örneklerinden anlaşıldığı üzere Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, Yargıtay 19. Hukuk Dairesi ve Yargıtay 13. Hukuk Dairesinin yerleşik uygulamasına göre, İİK m. 167/1'de yapılan açık düzenleme uyarınca, alacağı kambiyo senedine dayanan alacaklı, alacak rehinle temin edilmiş olsa bile, tahsilde tekerrür olmamak kaydıyla, kambiyo senetlerine mahsus icra takibi başlatılabileceği gibi borçlu iflasa tabi kişilerden ise iflas yoluyla takip başlatılabilir.

Yukarıda yapılan açıklamalardan anlaşıldığı üzere, 2004 s. İİK m. 167/1'de yapılan açık düzenleme uyarınca, alacağı çek, poliçe veya emre muharrer senete dayanan olan alacaklı, alacak rehinle (menkul rehni veya gayrimenkul rehni/ipotek) temin edilmiş olsa bile, tahsilde tekerrür olmamak kaydıyla, kambiyo senetlerine özgü usullere göre haciz yolu ile veya borçlu iflasa tabi şahıslardan ise iflas yolu ile takip yapabilir. Bu nedenle Yargıtay 12. Hukuk Dairesi Kararı ile Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, Yargıtay 19. Hukuk Dairesi ve Yargıtay 13. Hukuk Dairesi kararları arasında görüş farklılığı bulunduğundan, içtihat aykırılığının Dairemiz görüşü doğrultusunda İçtihatların Birleştirilmesi suretiyle giderilmesi gerektiği..." şeklinde görüş bildirilmiştir.

5. Yargıtay (Kapatılan) 19. Hukuk Dairesi görüş yazısında;

Yargıtay (Kapatılan) 19. Hukuk Dairesi Başkanlığının 30.06.2020 tarihli ve 68907162- 2020/178 Muh sayılı yazısı ile;

"...İİK.'nun 167.maddesi, aynı kanunun 45/1 maddesinin istisnasını oluşturmaktadır. Nitekim İİK.'nun 45.maddesinin 3.fıkrasında yukarıda belirtildiği üzere kambiyo senetlerinde "İİK.'nun 167.maddesinin saklı tutulacağı hüküm altına alınmıştır.

Tüm bu hükümlerden hareketle Dairemizin yıllardan beri süregelen ve istikrar kazanan içtihatlarıyla da kabul edildiği üzere alacaklı İİK.'nun 45. ve 167.maddeleri uyarınca tahsilde tekerrür olmamak kaydının takipte belirtilmesi suretiyle aynı alacak için kambiyo senetlerine mahsus haciz yoluyla icra takibi ve ayrıca ipoteğin paraya çevrilmesi yolu ile icra takibi başlatılabilecektir. Nitekim istikrarlı kararlarımız da bu yöndedir.

Görüş yazısı ekinde sunulan Yargıtay Hukuk Genel Kurulu ve Yargıtay 11, 13 ve 19. Hukuk Dairelerince verilen ilamlarda, tahsilde tekerrür olmamak kaydı ile iki ayrı takip yapılabileceğinin kabul edildiği gibi. Yargıtay 12.Hukuk Dairesince verilen önceki kararlar da bu yönde olup, içtihadı birleştirme talebine konu Yargıtay 12. Hukuk Dairesi'nin 16.01.2019 tarihli kararı ise oy çokluğuyla verilmiş ve üyeler arasında görüş ayrılığı oluşmuştur.

Bu durumda Yargıtay 12. Hukuk Dairesi'nin eski yerleşmiş içtihadından dönebilmesi için de gerekli olduğundan bu konuda içtihatların birleştirilmesi gerektiği düşünülmektedir..." şeklinde görüş bildirilmiştir.

II. İÇTİHADİ BİRLEŞTİRME KONUSU İLE İLGİLİ KAVRAM, KURUM VE YASAL DÜZENLEMELER

A. MEVZUAT

A. 1. 2004 SAYILI İCRA VE İFLAS KANUNU (2004 sayılı Kanun)

Şikayet ve şartlar :

Madde 16 – (Değişik: 3/7/1940-3890/1 md.)

Kanunun hallini mahkemeye bıraktığı hususlar müstesna olmak üzere İcra ve İflas dairelerinin yaptığı muameleler hakkında kanuna muhalif olmasından veya hadiseye uygun bulunmamasından dolayı icra mahkemesine şikayet olunabilir. Şikayet bu muamelelerin öğrenildiği tarihten yedi gün içinde yapılır.

Bir hakkın yerine getirilmemesinden veya sebepsiz sürüncemede bırakılmasından dolayı her zaman şikayet olunabilir.

Kanundaki İstilahlar:

Madde 23 – (Değişik: 14/1/2011-6103/41 md.)

Bu Kanunun uygulanmasında;

1. “İpotek” tabiri ipotekleri, ipotekli borç senetlerini, irat senetlerini, eski hukuk hükümlerine göre tesis edilmiş taşınmaz rehinlerini, taşınmaz mükellefiyetlerini, bazı taşınmazlar üzerindeki hususî imtiyazları ve taşınmaz eklenti üzerine rehin muamelelerini,

2. “Taşınır rehni” tabiri, teslim bağli rehinleri, Türk Medenî Kanununun 940 ıncı maddesinde öngörülen rehinleri, ticarî işletme rehnini, hapis hakkını, alacak ve sair haklar üzerindeki rehinleri,

3. Sadece “Rehin” tabiri, “İpotek” ve “taşınır rehni” tabirlerine giren bütün taşınır ve taşınmaz rehinlerini, ihtiva eder.

Açıkça öngörülen istisnalar dışında, bayrağına ve bir sicile kayıtlı olup olmadığına bakılmaksızın bütün gemiler hakkında bu Kanunun taşınırlara ilişkin hükümleri uygulanır. Bu Kanun uyarınca gemi siciline verilecek şerhler, Türk Ticaret Kanununun 977 nci maddesi hükmüne tâbidir.

Rehin ve ipotekle temin edilmiş alacaklar:

Madde 45 – Rehinle temin edilmiş bir alacağın borçlusu iflasa tabi şahıslardan olsa bile alacaklı yalnız rehinin paraya çevrilmesi yoluyla takip yapabilir. Ancak rehinin tutarı borcu ödemeğe yetmezse alacaklı kalan alacağını iflas veya haciz yoluyla takip edebilir.

(Ek Fıkra: 21/2/2007-5582/1 md) 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanununun 38/A maddesinin birinci fıkrasında tanımlanan konut finansmanından kaynaklanan rehinle temin edilmiş alacaklar ile Toplu Konut İdaresi Başkanlığının rehinle temin edilmiş alacaklarının takibinde, rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takip yapılabilir veya haciz yoluna başvurulabilir.

Police ve emre muharrer senetlerle çekler hakkındaki 167 nci madde hükmü mahfuzdur.

İpotekle temin edilmiş faiz ve senelik taksit alacaklarında, alacaklının intihabına ve borçlunun sıfatına göre, rehinin paraya çevrilmesi veya haciz yahut iflas yollarına müracaat olunabilir.

(Ek fıkra: 27/5/1933-2228/1 md.; Mülga: 29/6/1956-6763/42 md.)

Takibin kabulü şartları:

Madde 167 – (Değişik: 18/2/1965-538/80 md.)

Alacağı çek, poliçe veya emre muharrer senete müstenit olan alacaklı, alacak rehinle temin edilmiş olsa bile, bu bölümdeki hususi usullere göre haciz yolu ile veya borçlu iflasa tabi şahıslardan ise iflas yolu ile takipte bulunabilir.

Alacaklı, takip talebinde 58 inci maddedeki hususlardan başka iflasa tabi borçlusu aleyhine haciz ve iflas yollarından hangisini istediğini bildirmeğe ve takip talebine kambiyo senedinin aslını ve borçlu adedi kadar tasdikli örneğini eklemeğe mecburdur.

A.2. 6100 SAYILI HUKUK MUHAKEMLERİ KANUNU (6100 sayılı Kanun)

Dava şartları

MADDE 114- (1) Dava şartları şunlardır:

...

h) Davacının, dava açmakta hukuki yararının bulunması.

ı) Aynı davanın, daha önceden açılmış ve hâlen görülmekte olmaması.

...

(2) Diğer kanunlarda yer alan dava şartlarına ilişkin hükümler saklıdır.

Dava şartlarının incelenmesi

MADDE 115- (1) Mahkeme, dava şartlarının mevcut olup olmadığını, davanın her aşamasında kendiliğinden araştırır. Taraflar da dava şartı noksanlığını her zaman ileri sürebilirler.

(2) Mahkeme, dava şartı noksanlığını tespit ederse davanın usulden reddine karar verir. Ancak, dava şartı noksanlığının giderilmesi mümkün ise bunun tamamlanması için kesin süre verir. Bu süre içinde dava şartı noksanlığı giderilmemişse davayı dava şartı yokluğu sebebiyle usulden reddeder.

(3) Dava şartı noksanlığı, mahkemece, davanın esasına girilmesinden önce fark edilmemiş, taraflarca ileri sürülmemiş ve fakat hüküm anında bu noksanlık giderilmişse, başlangıçtaki dava şartı noksanlığından ötürü, dava usulden reddedilemez.

A.3. 4721 SAYILI TÜRK MEDENİ KANUNU (4721 sayılı Kanun)

I. Taşınmaz rehninin türleri

Madde 850- Taşınmaz rehni, ancak ipotek, ipotekli borç senedi veya irat senedi şeklinde kurulabilir.

1. Paraya çevirme şekli

Madde 873- Borç ödenmezse alacaklı, alacağını rehinli taşınmazın satış bedelin-den elde etme hakkına sahiptir.

Borcun ödenmemesi hâlinde rehinli taşınmazın mülkiyetinin alacaklıya geçeceği-ne ilişkin sözleşme hükmü geçersizdir.

Aynı alacak için birden çok taşınmazın rehnedilmiş olması hâlinde, rehlin paraya çevrilmesi istemi, taşınmazların tamamı hakkında yapılır. Bununla birlikte, icra dairesi onlardan ancak gerektiği kadarını paraya çevirir.

A.4. 6102 SAYILI TÜRK TİCARET KANUNU (6102 sayılı Kanun)

I - Unsurları

1. Genel olarak

MADDE 671- (1) Poliçe;

a) Senet metninde “poliçe” kelimesini, senet Türkçe’den başka bir dille yazılmışsa, o dilde poliçe karşılığı olarak kullanılan kelimeyi,

b) Belirli bir bedelin ödenmesi hususunda kayıtsız ve şartsız havaleyi,

c) Ödeyecek olan kişinin, “muhatapın” adını,

d) Vadeyi,

e) Ödeme yerini,

f) Kime veya kimin emrine ödenecek ise onun adını,

g) Düzenlenme tarihini ve yerini,

h) Düzenleyenin imzasını,

içerir.

MADDE 776- (1) Bono veya emre yazılı senet;

a) Senet metninde “bono” veya “emre yazılı senet” kelimesini ve senet Türkçe’den başka bir dille yazılmışsa, o dilde bono veya emre yazılı senet karşılığı olarak kullanılan kelimeyi,

- b) Kayıtsız ve şartsız belirli bir bedeli ödemek vaadini,
 - c) Vadeyi,
 - d) Ödeme yerini,
 - e) Kime veya kimin emrine ödenecek ise onun adını,
 - f) Düzenlenme tarihini ve yerini,
 - g) Düzenleyenin imzasını,
- içerir.

C) Uygulanacak hükümler

MADDE 778- (1) Bononun niteliğine aykırı düşmedikçe;

- a) Poliçelerin cirosuna ilişkin 681 ilâ 690,
 - b) Vadeye dair 703 ilâ 707,
 - c) Ödeme hakkındaki 708 ilâ 712,
 - d) Ödememe hâlinde başvurma haklarına dair 713 ilâ 727 ve 729 ilâ 732,
 - e) Araya girme suretiyle ödemeye ilişkin 734, 738 ilâ 742,
 - f) Suretler hakkındaki 746 ve 747,
 - g) Değiştirmeye dair 748,
 - h) Zamanaşımına dair 749 ilâ 751,
 - ı) İptale dair 757 ilâ 765,
 - i) Tatil günleri, sürelerin hesabı, atıfet sürelerine ilişkin yasak, poliçeye dair işlemlerin yapılması gereken yer ve imza hakkındaki 752 ilâ 756,
 - j) Kanunlar ihtilâfına dair 766 ilâ 775 inci,
- maddeler hükümleri bonolar hakkında da geçerlidir.

(2) Ayrıca;

- a) Üçüncü bir kişinin yerleşim yerinden veya muhatabın yerleşim yerinden başka bir yerde ödenmesi şart olan poliçeye ilişkin 674 ve 697 nci,
 - b) Faiz şartına dair 675 inci,
 - c) Ödenecek bedele dair çeşitli beyanlar hakkındaki 676 nci,
 - d) Geçerli olmayan imzanın sonuçlarına ilişkin 677 nci,
 - e) Yetkisiz veya yetkiyi aşan kimsenin imzasına ilişkin 678 ve 679 uncu,
 - f) Açık poliçeye dair 680 inci,
- madde hükümleri de bonolara uygulanır.

(3) Avale ilişkin 700 ilâ 702 nci maddeler de bonolar hakkında uygulanır.

(4) 701 inci maddenin dördüncü fıkrasında öngörülen hâlde aval, avalin kimin hesabına verildiğini göstermezse, bonoyu düzenleyen kimse hesabına verilmiş sayılır.

I - Unsurlar

MADDE 780- (1) Çek;

- a) Senet metninde “çek” kelimesini ve eğer senet Türkçe’den başka bir dille yazılmış ise o dilde “çek” karşılığı olarak kullanılan kelimeyi,
 - b) Kayıtsız ve şartsız belirli bir bedelin ödenmesi için havaleyi,
 - c) Ödeyecek kişinin, “muhatabın” ticaret unvanını,
 - d) Ödeme yerini,
 - e) Düzenlenme tarihini ve yerini,
 - f) Düzenleyenin imzasını,
 - g) (Ek: 15/7/2016-6728/70 md.) Banka tarafından verilen seri numarasını,
 - h) (Ek: 15/7/2016-6728/70 md.) Karekodu,
- içerir.

(2) (Ek fıkra : 15/7/2016-6728/70 md.) Çek alacaklıları, ellerinde bulunan çek ile çek hesabı sahibine ve bu çeki düzenleyenlere ilişkin verilere karekod aracılığıyla erişim sağlayabilir. Karekod ile;

a) Çek hesabı sahibinin adı, soyadı veya ticaret unvanı,

b) Çek hesabı sahibinin tacir olması hâlinde, ticaret siciline tescil edilen yetkililerinin adı, soyadı veya ticaret unvanı,

c) Çek hesabı sahibinin, çek hesabı bulunan toplam banka sayısı,

d) Çek hesabı sahibine ait bankalara ibraz edilmemiş çek adedi ve tutarı,

e) Düzenlenerek bankalara teslim edilen çeklerin adedi ve tutarı,

f) Son beş yıl içerisinde ibrazında ödenen çeklerin adedi ve tutarı,

g) İbraz edilen ilk çekin ibraz tarihi,

h) İbraz edilen son çekin ibraz tarihi,

ı) İbrazında ödenen son çekin ibraz tarihi,

i) Son beş yılda “karşılıksızdır” işlemi gören ve halen ödenmemiş çeklerin adedi ve tutarları,

j) Son beş yılda “karşılıksızdır” işlemi gören ve sonradan ödenen çeklerin adedi ve tutarı,

k) Son beş yılda “karşılıksızdır” işlemi gören son çekin ibraz tarihi,

l) Çek hesabı sahibi hakkında çek hesabı açma yasağı bulunup bulunmadığı, varsa yasaklama kararının tarihi,

m) Her bir çek yaprağı ile ilgili olarak tedbir kaydı olup olmadığı,

n) Çek hesabı sahibi tacirse, iflasına karar verilip verilmediği, iflasına karar verilmişse kararın tarihi, çek hesabı sahibi ya da cirantanın rızası aranmaksızın üçüncü kişilerin erişimine sunulur.

(3) (Ek fıkra : 15/7/2016-6728/70 md.) İkinci fıkrada belirtilen verilere ulaşılmasını sağlayacak karekod okutma ve bilgi paylaşım sistemi 5411 sayılı Kanunun ek 1 inci madde hükmü uyarınca kurulan Türkiye Bankalar Birliği Risk Merkezi tarafından oluşturulur. Risk Merkezi sistemdeki verileri, 5411 sayılı Kanunun ek 1 inci maddesinin on birinci fıkrası uyarınca bilgi alışverişini gerçekleştirdiği şirket ile paylaşmaya yetkilidir. Bu yetki kullanıldığı takdirde sistem bilgilerin paylaşıldığı şirket nezdinde kurulabilir.

(4) (Ek fıkra : 15/7/2016-6728/70 md.) Çekte yer alacak MERSİS numarası ile karekodun tanım ve içerikleri ile bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Gümrük ve Ticaret Bakanlığı ile Hazine Müsteşarlığının müştereken çıkaracağı tebliğle belirlenir.

II- Gemi ipoteği

1. Niteliği

MADDE 1014- (1) Bir alacağı teminat altına almak için gemi üzerinde ipotek kurulabilir. Gemi ipoteği alacaklıya, alacağını, geminin bedelinden alma yetkisini verir. Sicile kayıtlı gemilerin sözleşmeye dayalı rehni sadece gemi ipoteği yolu ile sağlanır. İleride doğabilecek veya şarta ya da kıymetli evraka bağlı bir alacak için de ipotek kurulabilir.

(2) Alacaklıların gemi ipoteğinden doğan hakkı, sadece alacağa göre belirlenir.

(3) Bir geminin payı ancak gemiye paylı mülkiyet esaslarına göre malik olan paydaşlardan birinin payından ibaret olmak şartıyla gemi ipoteği ile sınırlandırılabilir.

(4) Bir geminin bütün payları bir malikin elinde bulunduğu sürece, ayrı ayrı paylar üzerinde ayrı ayrı kişilere gemi ipoteği kurulamaz.

3. Diğer takip yolları

MADDE 1379- (1) Gemi üzerinde kanuni bir rehin hakkına sahip olan alacaklılar, haciz yolu ile veya kambiyo senetleri hakkındaki özel usullere göre takip yapabilirler; bu takdirde kanuni rehin hakkından feragat etmiş olurlar.

a) Kanuni rehin hakkı sahiplerinin

MADDE 1380- (1) Gemi alacaklıları ile alacakları gemi üzerinde hapis hakkı ile temin edilmiş olan alacaklılar, ihtiyati haczi tamamlamak veya alacağı doğrudan takip etmek için taşınır rehininin paraya çevrilmesi yoluyla takip yapabilirler. Bu hüküm, Türk ve yabancı bayraklı bütün gemilere uygulanır.

b) İpotek sahiplerinin

MADDE 1381- (1) Akdî veya kanuni gemi ipoteği alacaklıları, ipoteğin paraya çevrilmesi yoluyla takip yapabilirler. Bu hüküm, Türk ve yabancı bayraklı bütün gemilere uygulanır.

B. KAVRAMLAR

B.1. CEBRİ İCRA HUKUKU

İcra-ıflâs hukukunun diğer adı cebri icra hukukudur. Cebri icra, borçların Devlet kuvveti yardımı ile (zorla) yerine getirilmesidir (ifa edilmesidir). Borçlar, genellikle kendiliğinden (ihtiyarî olarak) yerine getirilir (ifa edilir). Borçluların, borçlarını herhangi bir cebrî işlem (zor kullanma) ile karşılaşmadan rızaları ile ifa etmeleri, kanuna saygı gösterilmesi ve akitlere (sözleşmelere) uyulması gerektiği hakkındaki genel düşüncenin (telâkkinin) bir sonucudur. İyi teşkilâtlanmış (örgütlenmiş) bir toplumda, hakların alınması için özel (cebrî) bir takip yoluna ihtiyaç gösterecek haller istisnâî (ayrık) niteliktedir. Bununla beraber, her toplumda borcunu rızası ile ifa etmeyen (ödemeyen) borçlular vardır. Bu gibi borçlulara karşı bunlardan alacaklı olanları korumak için (yani alacaklıların alacaklarına kavuşabilmeleri için) alacaklılara, Devlet kuvvetinin yardımını isteme hakkı tanınmıştır. Alacaklının, Devlet kuvveti yardımı ile alacağına nasıl kavuşacağını düzenleyen hukuk dalına icra iflâs hukuku veya cebrî icra hukuku (veya takip hukuku) denir. Borcunu rızası ile yerine getirmeyen (ifa etmeyen, ödemeyen) borçlu, alacaklının talebi üzerine, Devlet kuvveti ile borcunu yerine getirmeye (ödemeye) zorlanır. Devletin cebri icra organları (icra dairesi), borçlunun mallarına el koyar, bu malları satar ve satış bedelinden alacaklıya alacağını öder. Borçların Devlet kuvveti yardımı ile (zorla) yerine getirilmesinde cebrî icra organlarının, alacaklı ile borçlu arasındaki menfaatler dengesini gözetmeleri gerekir [Baki Kuru, İcra ve İflas Hukuku El Kitabı (Kuru, El Kitabı), Ankara 2013, s.47].

İcra ve iflas hukukunun en önemli kaynağı 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu olup, bu kanun özel kanun niteliğindedir.

İki çeşit cebrî icra vardır : 1) Cüz'î icra (icra hukuku), 2) Küllî (toplu) icra (iflâs hukuku).

Cüz'î icrada, borçlunun karşısında bir veya birkaç alacaklısı vardır. Borçlunun malvarlığındaki mal ve haklardan bir veya birkaçı cebrî icranın konusunu teşkil eder. Bu mal ve haklar, cebrî icra organları tarafından haczedilir, satılır ve elde edilen para ile alacaklının alacağı ödenir. Geriye para artarsa, bu para borçluya karşı icra takibi yapmamış olan diğer alacaklılara ödenmez, borçluya verilir. Cüz'î icra (icra hukuku) genel icra hukuku (2004 sayılı Kanun md. 24-153/a; md. 167-170/b; md. 269-276) ve kamu icra hukuku olmak üzere ikiye ayrılır. Ge-

nel icra hukukunun konusu, kişilerin özel hukuktan (yani sözleşmeden, haksız fiilden ve sebepsiz zenginleşmeden) doğan alacaklarıdır. Bu alacaklar 2004 sayılı Kanun hükümlerine göre tahsil edilir. Genel icra hukuku iki ana bölüme ayrılır: 1) İlâmlı icra (2004 sayılı Kanun md. 24-41), 2) İlâmsız icra (2004 sayılı Kanun md. 42-144/a; md. 167-170b; md. 269-269d; md. 272-276) (Kuru, El Kitabı, s.51, 56).

2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu ilâmlı icradan başka, yalnız para ve teminat alacakları için, ilâmsız icra yollarını da kabul etmiştir. Üç çeşit ilâmsız icra vardır: 1) Genel haciz yolu (2004 sayılı Kanun md. 46-144); 2) Kambiyo senetlerine mahsus haciz yolu (2004 sayılı Kanun md. 167-170/b; 176/a-176/b); 3) Kiralanan taşınmazların ilâmsız icra yolu ile tahliyesi (2004 sayılı Kanun md. 269-276) (Kuru, El Kitabı, s.175).

İcra takibinin başlaması için alacaklının icra dairesine yazılı veya sözlü olarak ya da elektronik ortamda bir takip talebinde bulunması gerekir. Takip talebini alan icra müdürü, takip talebinin 2004 sayılı Kanun'un 58 inci maddesinde yazılı şartları içerdiğine karar verirse takip talebine uygun ödeme emri (icra emri) düzenleyerek borçluya gönderir.

Ayrıca 06.12.2018 tarihli ve 7155 sayılı Abonelik Sözleşmesinden Kaynaklanan Para Alacaklarına İlişkin Takibin Başlatılması Usulü Hakkında Kanun ile takip hukuku sistemimize yeni ve özel bir takip dahil olmuştur. Bu yeni takip yolu 2004 sayılı Kanun'da düzenlemeyip ayrı bir Kanun ile düzenlenmiştir.

B.2. REHNİN PARAYA ÇEVİRİLMESİ YOLU İLE İCRA TAKİBİ

Rehin hakkı bir alacak yerine getirilmediği takdirde hak sahibine rehnin konusu olan şeyi veya hakkı paraya çevirerek getirisinden alacağını öncelikle elde etme yetkisi veren bir haktır. 4721 sayılı Kanun'da sınırlı ayni hakların bir türü olarak düzenlenmiş bulunan rehin, eşyanın değerine ilişkin bir hak olup hak sahibine rehin konusu eşyayı paraya çevirerek bedelinden alacağının öncelikle elde etme yetkisi vermek suretiyle bir alacağa ayni güvence sağlar. Rehin genellikle güvence altına aldığı alacağın borçlusu tarafından verilir. Bu takdirde, bu sıfatıyla borcu ödemekle; rehin veren sıfatıyla da rehin konusu malın paraya çevrilmesine ve satış bedelinden rehinle güvence altına alınmış olan alacağın karşılanmasına katlanmakla yükümlüdür. Rehin başkasının borcu için bir üçüncü kişi tarafından da verilebilir, yani bir üçüncü kişi başkasının borcunu güvence altına almak amacıyla alacaklı lehine rehin hakkı kurabilir. Rehin veren üçüncü kişi bu sıfatıyla rehinle güvence altına alınmış olan alacağı ödemekle yükümlü olmaz, onun tek yükümlülüğü rehin konusu malın paraya çevrilmesine ve rehinle güvence altına alınmış olan alacağın, rehin konusu malın satış bedelinden karşılanmasına katlanmaktır (A. Lale Sirmen, Eşya Hukuku, Ankara, 2017, s.568, 570, 571).

Rehin hakkı alacaklıya muaccel olan alacağını rehin konusunun satış bedelinden tahsil etme yetkisi vermektedir. Borç muaccel olduğunda ödenmezse rehin sahibi alacaklı rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takip talebinde bulunarak rehnin satılmasını ve bedelinden alacağının ödenmesini isteyebilir. Alacaklı ödenmeyen alacak yerine rehinli malın aynen kendisine verilmesini isteyemez, borcun ödenmemesi hâlinde rehinli malın alacaklıya geçmesini öngören sözleşme hükümleri geçersizdir (4721 sayılı Kanun md. 873, 949, 954/2).

Rehin hakkı konusuna göre taşınmaz rehni ve taşınır rehni olarak ikiye ayrılmaktadır. Taşınır rehni; menkul rehni ve çeşitleri, hapis hakkı ve teminat amaçlı temlik, taşınmaz rehni ise; ipotek, ipotekli borç senedi ve irat senedidir. Bütün ayni hak-

larda olduğu gibi rehin haklarında da “numerus clausus” esası geçerli olup Kanun’da gösterilen çeşitlerden başka bir rehin hakkı doğamaz.

2004 sayılı Kanun’da rehin kavramı maddî hukukta (4721 sayılı Kanun’da) olduğundan daha geniş bir anlam ifade eder. Bu nedenle adı geçen terimlere rastlanınca bununla ne kastedildiğini anlamak için 2004 sayılı Kanun’un 23 üncü maddesine bakmak gerekir. Buna göre 2004 sayılı Kanun uygulanmasında; "İpotek" tabiri (2004 sayılı Kanun md. 45/4, 148-150d, 206/3, 242/2), ipotekleri (4721 sayılı Kanun md. 881-897), ipotekli borç senetlerini (4721 sayılı Kanun md. 898-902, 909-929), irat senetlerini (4721 sayılı Kanun md. 903-908, 909-929), eski hukuk hükümlerine göre tesis edilmiş taşınmaz rehinlerini, taşınmaz mükellefiyetlerini (yükünü; 4721 sayılı Kanun md. 839-849), bazı taşınmazlar üzerindeki özel (hususî) imtiyazları ve taşınmaz eklentisi üzerine rehin işlemlerini (4721 sayılı Kanun md. 862) kapsar (2004 sayılı Kanun md. 23/1).

Daha önce 2004 sayılı Kanun’un 23 üncü maddesindeki gemi ipotekleri (6762 sayılı Tük Ticaret Kanunu md. 893-944) de yazılı iken 01.07.2012 tarihli ve 6352 sayılı Kanun ile yürürlükten kalkmış onun yerine 2004 sayılı Kanun’un 153/a hükmü yürürlüğe girmiştir.

"Taşınır rehni" terimi (2004 sayılı Kanun md. 145-147), teslim bağı rehinleri (4721 sayılı Kanun md. 939), 4721 sayılı Kanun’un 940 ıncı maddesinde öngörülen rehinleri, ticarî işletme rehnini

(1441 sayılı Ticari İşletme Rehni Kanunu md.17), hapis hakkını (4721 sayılı Kanun md. 950 vd), alacak ve sair haklar üzerindeki rehinleri (4721 sayılı Kanun 954 vd) kapsar (2004 sayılı Kanun md. 23/2).

Sadece "rehin" terimi (2004 sayılı Kanun md. 45, 96, 145-152, 196, 206/2, 241/2, 257/1, 289, 297/3), ipotek ve taşınır rehni terimlerine (tabirlerine) giren bütün taşınır ve taşınmaz rehinlerini ihtiva eder (2004 sayılı Kanun md. 23/3).

Kanunlarda açıkça öngörülen istisnalar dışında, bayrağına ve bir sicile kayıtlı olup olmadığına bakılmaksızın bütün gemiler hakkında bu Kanun’un taşınırlara ilişkin hükümleri uygulanır. Bu Kanun uyarınca gemi siciline verilecek şerhler, 6102 sayılı Kanun’un 977 nci maddesi hükmüne tâbidir (2004 sayılı Kanun md. 23 son fıkra) (Kuru, El Kitabı, s.153-154).

Öğretide “önce rehne müracaat zorunluluğu” olarak ifade edilen kural, 2004 sayılı Kanun’un 45 inci maddesinin birinci fıkrasında normatif düzenlemeye kavuşturulmuştur. Alacağı rehinle temin edilmiş olan alacaklı (rehin alacaklısı), alacağını cebri icra yolu ile almak isterse, (kural olarak) ilk önce rehni paraya çevrilmesi yolu ile takip (2004 sayılı Kanun md. 145 vd.) yapmak zorundadır. Rehin alacaklısı (ilâmsız veya ilâmlı) haciz yoluna (ve borçlu iflâsa tabi ise, genel iflâs yoluna) başvuramaz (2004 sayılı Kanun md. 145/1). 2004 sayılı Kanun’un 45 inci maddesi hükmü kamu düzenine ilişkindir. Bu nedenle, bu hükme rağmen rehin alacaklısının haciz (veya genel iflâs) yolu ile takip yapmış olması hâlinde haciz (veya genel iflâs) yolu ile takibin iptali için yapılacak şikâyet süreye tabi değildir (süresiz şikâyet). Rehnedilen mal (merhun) üçüncü kişiye ait olsa bile alacaklı, (kural olarak) ilk önce rehni paraya çevrilmesi yolu ile takip yapmak zorundadır. İlk önce rehni paraya çevrilmesi yolu ile takip yapmak zorunda olan alacaklının yaptığı böyle bir takip yolunda (takibin kesinleşmesi üzerine) rehinli mal satılır ve bedeli ile rehin alacaklısının alacağı ödenir. Satış bedeli rehinli alacağı karşılamaya yetmez-

se, işte ancak o zaman rehin alacaklısı (eğer borçlu borçtan şahsen de sorumlu ise) karşılanamayan (açık kalan) alacak kesimi için (ilâmsız veya ilâmlı) haciz (veya borçlu iflâsa tâbi ise, genel iflâs) yolu ile takip yapabilir (2004 sayılı Kanun md. 45/1 c.2, 152/2) (Kuru El Kitabı, s.985-986).

2004 sayılı Kanun'un 45 inci maddesinde düzenlenmiş olan ilk önce rehnin paraya çevrilmesi yoluna başvurma zorunluluğunun (kuralının) bazı istisnaları vardır. Bu istisnalara göre rehin alacaklısı, ilk önce rehnin paraya çevrilmesi yolu ile takip yapmadan, doğrudan doğruya (ilâmsız, ilâmlı) haciz veya (borçlu iflâsa tâbi ise) genel iflâs yollarından birine başvurabilir.

2004 sayılı Kanun'un 45 inci maddesinin üçüncü fıkrası ile 167 maddesinin birinci fıkrası uyarınca alacağı bir kambiyo senedine bağlı olan alacaklı, alacak rehinle temin edilmiş olsa bile, doğrudan kambiyo senetlerine mahsus haciz (veya borçlu iflâsa tâbi ise iflâs) yoluna başvurabilir. Bu hâlde alacaklı ya kambiyo senetlerine mahsus haciz (veya iflas) yolu ile ya da rehnin paraya çevrilmesi yolu ile takip yapabilir; yoksa her iki takip yoluna da ayrı ayrı başvuramaz (ayrı iki takip yapamaz). Tahsilde tekerrür olmamak kaydıyla yapılan her iki takibin taraflarını ve konusunu oluşturan alacak aynı olduğundan ikinci takip mükerredir. Mükerrer yapılan kambiyo senetlerine mahsus haciz yolu ile takipte borçlunun yeteri kadar malı haczedilmiş ise ve ipotekli gayrimenkul de borcu karşılayacak değerde ise aynı borç için borçlunun borcunun iki misli değerindeki mallarının haczedilmesi ve satılması menfaatler dengesine aykırıdır [Baki Kuru, İcra ve İflas Hukuku (Kuru, İcra), Ankara 1993, C. 3, s.2384-2387; Kuru, El Kitabı s.986].

Diğer taraftan “ İİK'nun 55 inci maddesiyle 82 inci maddesinin 8 numaralı bendine birer fıkra ilavesine dair Kanun” adını taşıyan 2228 sayılı Kanun 2004 sayılı Kanun'un 45 inci maddesine dördüncü fıkra olarak “Ticari rehinler hakkında Ticaret Kanunu hükümleri mahfuz olup alacaklı dilerse Ticaret Kanununa, dilerse bu kanun hükümlerine göre rehninin paraya çevrilmesini isteyebilir” hükmünü eklemişti. Belirtilen Kanun yayınlanması tarihinden itibaren yürürlüğe girmiş fakat getirdiği değişikliğin bugün bir önemi kalmamıştır. 2004 sayılı Kanun'un 45 inci maddesine dördüncü fıkra olarak eklenen bu düzenleme 29.06.1956 tarihli ve 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu karşısında abesle uğraşır konuma düşeceğinden 29.06.1956 tarihli ve 6763 sayılı Kanun ile kaldırılmıştır (Bilge Umar, İcra ve İflas Hukukunun Tarihi Gelişmesi ve Genel Teorisi, İzmir, 1973, s.148).

Rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takip ilamli ve ilamsız olmak üzere ikiye ayrılır.

Rehin alacaklısının alacağı veya rehin hakkı, bir ilâma veya ilâm niteliğindeki bir belgeye bağlı değilse (md. 150/h) ve ipotek akit tablosu kayıtsız şartsız bir para borcu ikrarını (tanımasını) içermiyorsa (md. 149), rehin alacaklısı rehnin paraya çevrilmesi yolu ile ilâmsız takibe başvurabilir. Bu takip yolu da rehinli malın taşınır ve taşınmaz olmasına göre taşınır rehninin paraya çevrilmesi yolu ile ilamsız takip (2004 sayılı Kanun md. 145-147), ipoteğin paraya çevrilmesi yolu ile ilamsız takip (2004 sayılı Kanun md. 148, 149/b, 150/d) olmak üzere ikiye ayrılır.

Rehnin paraya çevrilmesi yolu ile ilamli takip ise, taşınır rehninin paraya çevrilmesi yolu ile ilamli takip (2004 sayılı Kanun md. 150/h) ve ipoteğin paraya çevrilmesi yolu ile ilamli takip (2004 sayılı Kanun md. 150/h, 149, 149/a, 150/i) olmak üzere ikiye ayrılır.

Rehin üçüncü bir kişi tarafından verilmiş veya rehinli malın mülkiyeti üçüncü bir kişiye geçmiş ise takip asıl borçluya ve rehin maliki üçüncü kişiye karşı birlikte yapılır (2004 sayılı Kanun md. 145, 146, 148,149, 149/b). Bu hâlde asıl borçlu ile rehin maliki arasında şekli mecburi takip arkadaşlığı bulunmaktadır. Bu husus mahkemece re'sen göz önünde bulundurulmalıdır.

Alacaklı, rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takipte rehnin satış bedelinden alacağını kısmen veya tamamen alamazsa, icra dairesi alacaklıya bir belge verir ki buna rehin açığı belgesi denir. Bu belge ile sadece rehnin alacağı karşılamadığı tespit edilmekte olup borçlunun başka malvarlığının bulunmadığı veya mallarının alacağı karşılamaya yetmediğinin tespiti söz konusu olmadığından rehin açığı belgesi borçlunun aczini göstermez (Şanal Görgün, Levent Börü, Mehmet Kodaçoğlu, İcra ve İflas Hukuku, Ankara 2022 s.431).

Geçici rehin açığı belgesi ve kesin rehin açığı belgesi olmak üzere iki türlü rehin açığı belgesi vardır.

Rehnin paraya çevrilmesi yolu ile takip devam etmekte iken, rehnin satışı sonucunda elde edilecek paranın rehin alacaklısının alacağına yetmeyeceği (onu karşılamayacağı) anlaşılırsa, alacaklı isterse, icra dairesi kendisine bir geçici rehin açığı belgesi verir (2004 sayılı Kanun md. 150/f). Alacaklı, bu geçici rehin açığı belgesine dayanarak, aynı takip dosyasında (yani yeni bir haciz takibi yapmadan) alacağının rehinle karşılanamayacağı tahmin edilen kesimi için icra dairesinden borçlunun diğer mallarının haczedilmesini isteyebilir (Kuru, El Kitabı, s.1026).

Rehin, satış isteyen alacaklının alacağına derece itibariyle rüçhanı (önceliği) olan diğer rehinli alacakların tutarından fazla bir bedelle alıcı çıkmadığı için satılamazsa (2004 sayılı Kanun md. 150/g, 115/3, 129/3) veya satılıp da satış bedeli takip yapmış olan rehin alacaklısının alacağına yetmezse rehin alacaklısına, birinci halde bütün alacağı için, ikinci halde ise geri kalan (karşılanamayan) alacağı için bir belge verilir; buna kesin rehin açığı belgesi denir (2004 sayılı Kanun md. 152/1). Alacaklı, rehin açığı belgesi ile rehnin paraya çevrilmesi yolu ile takip yaptığını, başka bir deyişle 2004 sayılı Kanun'un 45 inci maddesi hükmünün gereğini yerine getirdiğini ve fakat alacağını kısmen veya tamamen alamamış olduğunu ispat ederek, borçluya karşı haciz veya (borçlu iflâsa tâbi ise) iflâs takibi yapılabilir. Fakat, alacaklının, borçluya karşı haciz veya iflâs takibi yapılabilmesi için alacağının irat senedinden (4721 sayılı Kanun md. 903-908) veya bir taşınmaz yükünden (4721 sayılı Kanun md. 839-849) doğmamış bulunması gerekir. Yani, borçluya karşı haciz veya iflâs takibi yapılabilmesi için borçlunun borçtan şahsen sorumlu olması gerekir; meselâ, ipotek, ipotekli borç senedi ve taşınır rehninde olduğu gibi. Alacaklı bir yıl içinde (ilâmlı veya ilâmsız) haciz yolu ile takip yaparsa, borçluya yeniden icra veya ödeme emri tebliğ edilmesine gerek yoktur (2004 sayılı Kanun md. 152/3), alacaklı takip talebi üzerine doğruca borçlunun mallarının haczini isteyebilir (Kuru, El Kitabı, s. 1026,1027).

B.3. KAMBIYO SENETLERİNE ÖZGÜ HACİZ YOLU İLE TAKİP

Kambiyo senetlerine özgü takip yolları, haciz ve iflâs yolu olmak üzere ikiye ayrılır. Kambiyo senetlerine özgü haciz yolu, genel haciz yolundan farklı olarak özel bir ilamsız icra yoludur. Ticaret hayatının çabukluk ihtiyacı ve bu senetlerin kolayca devredilebilir (tedavül edebilmesi) olması, mücerretlik ilkesi gereği alacaklının alacağının varlığını ispat etmek zorunda olmaması, güvenli birer ödeme aracı olarak kullanılması sebepleriyle 2004 sayılı Kanun, İsviçre'den farklı olarak kambiyo senetlerine özgü haciz yolu ile takibi ayrıca düzenlemiş bulunmakta-

dır (Şanal Görgün, Levent Börü, Mehmet Kodakoğlu, İcra ve İflas Hukuku, Ankara 2022 s.331). Kambiyo senetlerinin takip edilmesi için özel bir takip usulünün ön görülmesi ve bu usulün adi takibe nazaran daha etkin mekanizmalarla donatılması, kambiyo senetlerinin tedavül kabiliyetini güçlendiren bir olgudur (İlhan E. Postacıoğlu, Sümer Altay, İcra Hukuku Esasları, İstanbul, 2010, s.833).

Alacaklının, kambiyo senetlerine mahsus haciz yolu ile takip yapabilmesi için alacağının mutlaka bir kambiyo senedine bağlı olması gerekir (2004 sayılı Kanun md. 167/1). Kambiyo senetlerinden maksat bono, poliçe ve çek'tir (6102 sayılı Kanun md. 670 vd.). Kambiyo senetlerine mahsus haciz (ve iflâs) yolu bono, poliçe ve çek içindir. Kambiyo senetlerine benzeyen senetlere (6102 sayılı Kanun md. 826-830) ve diğer kıymetli evraka dayanarak, kambiyo senetlerine mahsus haciz (veya iflâs) yolu ile takip yapılamaz.

Alacağı çek, poliçe veya emre muharrer senede bağlı olan alacaklı, alacak rehinle temin edilmiş olsa bile kambiyo senetlerine özgü takip usullerine göre haciz yolu ile veya borçlu iflasa tabi şahıslardan ise iflas yolu ile takipte bulunabilir. Esasen kurala getirilen 2004 sayılı Kanun'un 167 nci maddesindeki istisna hâli aynı Kanun'un 45 inci maddesinin üçüncü fıkrasında açıkça belirtilmiştir. Buna göre rehinli alacaklar için rehnin paraya çevrilmesi yoluna başvurma zorunluluğu kuralı getirmekle birlikte, kambiyo senetlerine özgü takip yolları hakkındaki 167 nci maddesi hükmü buna bir istisna teşkil eder. Bu durumda 2004 sayılı Kanun'un 45 inci maddesinin üçüncü fıkrası hükmü nedeniyle ayrıca aynı Kanun'un 167 nci maddesinin birinci fıkrasında "alacak rehinle temin edilmiş olsa bile" ibaresine yer verilmesi adeta bir tekrardan ibarettir. Alacak rehinle teminat altına alınmış kambiyo senedine dayalı olup da alacaklı kambiyo senetlerine özgü takip yolu ile alacağını tahsil edemezse veya edemeyecekse takip yolunu değiştirip rehnin paraya çevrilmesini isteyebilir (Mevci Ergün, Kambiyo Senetlerine Özgü Takip Yolları, Ankara 1989, s.37, 43, 44).

B.4. HUKUKİ YARAR

Hukuki yarar kavramı kanunlarda ve öğretide tanımlanmamıştır. Ancak bu sadece bir dava şartı (6100 sayılı Kanun md. 114/h) değil medeni usul ve icra ve iflas hukuku başta olmak üzere hukuken talep hakkının ileri sürülebildiği her alanda aranan bir şarttır. Hukuki yarar talep sahibinin devlet eliyle korunma ihtiyacının bulunmasını ve bu korumanın hukuki olması gerektiğini ifade eder. Eğer talep edilen sübjektif hak bakımından tercih edilen talep usulü gereksiz, masraflı, fazla emek ve zaman gerektiren bir yolsa talep sahibinin hukuki yararının olmadığı kabul edilir. Daha kolay, hızlı ve ucuz bir yol varsa hak sahibinin diğer yolu seçmekte hukuki yarar bulunmamaktadır. Hukuki yararın bulunmadığı bir talep tarzı, dürüstlük ilkesi (4721 sayılı Kanun md. 2) ile de çelişmektedir.

Saiki (sebebi) her ne olursa olsun, daha önceden açılmış ve hâlen görülmekte olan bir davanın ikinci kez açılmasında davacının korunmaya değer hiçbir hukuki yararı yoktur ve onun söz konusu tutumu, dürüstlük kuralının ağır bir biçimde ihlali anlamına gelir [Süha Tanrıver, Medeni Usul Hukukunda Derdestlik İtirazı, (Tanrıver, Derdestlik), Ankara 2007, s.26].

Yargıtay İçtihadı Birleştirme Hukuk Genel Kurulunun 26.05.2017 tarihli ve 2017/2 Esas, 2017/3 Karar sayılı kararında da alacağı ilama bağlanmış alacaklının itiraza tâbi, uzayabilecek bir usulün takip edilmesi gereken ve daha masraflı olabilecek genel haciz yolu ile ilamsız takip yolunu seçmekte hukuki yararının olmadığı, alacağı ilama bağlanmış olan alacaklı bakımından gerek takip ve gerek tah-

silat kolaylığı bakımından tercih edilmesi gereken yolun "ilamlı icra" yolu olduğu, bu takip yolunun borçluyu da haksız bir ödeme tehlikesi altına sokmayarak menfaatleri etkin biçimde dengelediği benimsenmiştir.

İcra takibinin derdestliğinin bir takip şartı olup olmadığının tespiti için 6100 sayılı Kanun'un derdestliği bir dava şartı olarak düzenleyen 114 üncü maddesinin birinci fıkrasının (i) bendi hükmüne gitmeye gerek yoktur. Zira bütün hukuki himaye talepleri, talepte bulunanın bir hukuki yararının varlığını gerektirir. Kaldı ki hak arama özgürlüğü ve adalete erişim hakkı da özünde hukuki yararın varlığı şartıyla mevcuttur. Bir takip devam ederken aynı takibin hak arama mercileri önünde ikinci

kez ileri sürülmesinde talepte bulunanın korunmaya değer bir hukuki yararı yoktur (Murat Atalı, İbrahim Ermenek, Ersin Erdoğan, İcra ve İflas Hukuku, Ankara, 2021, s.121; Ramazan Arslan, Ejder Yılmaz, Sema Taşpınar Ayvaz, Emel Hanağası, İcra ve İflas Hukuku, Ankara 2020, s.153).

B. 5. DERDESTLİK

Derdestlik, bir davanın açılmış ve hâlen görülmekte olmasını ifade eder. Derdestlik, davanın açılmasıyla başlayan ve kural olarak, dava sonucunda verilmiş olan hükmün, şekli anlamda kesinleşmesiyle son bulan, usul hukukuna ilişkin bir askı durumudur. Derdestliğin usul hukuku bağlamında doğurmuş olduğu asli etki, derdestlik itirazıdır. Derdestlik itirazı, açılmış ve hâlen görülmekte olan bir davanın, yeniden (ikinci kez), aynı ya da başka bir mahkemede açılması durumunda, ikinci davanın açıldığı mahkemede ileri sürülen ve re'sen gözetilmesi gereken bu davanın daha önceden de açılmış ve hâlen görülmekte olması sebebiyle usulden reddedilmesi gerektiğini konu alan dava şartına ilişkin bir itiraz şeklinde tanımlanabilir (Süha Tanrıver, Medeni Usul Hukuku, Ankara, 2020, C. 1, s.660).

6100 sayılı Kanun'un 114 üncü maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde hükmüne bağlanan "aynı davanın daha önceden açılmış ve hâlen görülmekte olmaması" hususu, yani teknik bir ifadeyle derdestlik iddiası dava şartına ilişkin usuli bir itirazdır. Dava şartları hâkim tarafından davanın her aşamasında kendiliğinden gözetilen ve taraflarca da noksanlığı davanın her aşamasında ileri sürülebilen hâllerdir. Daha önce açılmış ve hâlen görülmekte olan dava, yeniden (tekrar) açılırsa yeni dava usulden reddedilir (6100 sayılı Kanun md. 115).

6100 sayılı Kanun'un Hükümet gerekçesinde "Açılmış ve görülmekte olan bir davanın davacısı hukuki korunma sürecini başlatmıştır. Artık onun aynı davayı yeniden bi başka mahkeme önüne getirmesinde hukuken korunmaya değer güncel bir yararı kalmamıştır. Bu bağlamda hukuken korunma ihtiyacı içerisinde bulunmamaktadır ve onun yapacağı tek iş, davanın sonucunu beklemekten ibaretir. Öte yandan dava açmakta hukuki yarar olmalıdır; ideal veya ekonomik yarar tek başına yeterli değildir. Dolayısıyla daha önce açılmış ve hâlen görülmekte olan bi davanın, hangi saikle olursa olsun ikinci kez açılması hâlinde davacının bu ikinci davayı açmaktaki yararı hukuki değildir. O hâlde derdestlik itirazının korunmasının temelinde, aynı davanın tekrar açılıp görülmesinin sağlanmasında davacının hiçbir hukuki yararının bulunmadığı düşüncesi yatmaktadır. Hukuki yararın ise dava şartı olduğu konusunda bu düzenlemeden önce dahi doktrin ve yargı uygulaması bağlamında bir görüş birliği mevcuttur. Derdestlik itirazı da hukuki yarar eksikliğinin, somut ve özel planda bir düzenleniş biçimi olduğuna göre, onun da temelinde yatan bu düşünceye uygun bir işlev görmesinin sağla-

nabilmesi için ilk itiraz olmaktan çıkartılıp, dava şartına ilişkin usuli bir itiraza dönüştürülmesinde kaçınılmaz bir zorunluluk mevcuttur.” şeklinde belirtilmiştir.

Aynı davanın birden fazla açılması, mahkemelerinde gereksiz yere meşgul edilmesi sonucunu doğurur. Bu durum usul ekonomisini de aykırı olur. Usul ekonomisi ilkesi, salt mahkemeler açısından değil, aynı zamanda taraflar açısından da geçerlilik taşıyan, onların da uymakla yükümlü bulunduğu bir yargılama ilkesidir. Derdestlik itirazına işlerlik kazandırılması suretiyle usul ekonomisi bağlamında algılanan mükerrer dava yasağına uyulması sağlanmakta ve böylelikle de yapılması muhtemel harcamalardan, emek ve zamandan tasarruf edilmesi gerçekleştirilmektedir (Tanrıver, Derdestlik, s.20-25; Hakan Pekcanitez, Muhammet Özkes, Mine Akkan, Hülya Taş Korkmaz, Medeni Usul Hukuku C. 2, İstanbul 2017, s.1182).

Derdestlik esasında medeni usul hukukuna ait bir kurumdur. Ancak icra hukukunda da derdestliğin uygulama alanı mevcuttur. İcra takibi bakımından da derdestlik kavramı tıpkı medeni usul hukukundaki gibi görülmekte olan bir icra takibinin mevcudiyetini ifade etmek için kullanılmaktadır. Öğretide ve Yargıtay içtihatlarında kimi zaman “mükerrerlik” kimi zaman “derdestlik” olarak ifade edilen bu durum ile asıl anlatılmak istenen; devam etmekte olan bir icra takibinin mevcudiyetine rağmen tarafları ve takip konusu alacağı aynı olan ikinci icra takibinin başlatılmış olmasıdır (Ayşe Kılınç, İcra Takibinde Derdestlik, Ankara, 2020 s.17-20).

Medeni usul hukukunda 6100 sayılı Kanun’un 114 üncü maddesinde bir dava şartı olarak düzenlenen derdestliğin icra hukuku bakımından pozitif bir düzenlemesi bulunmamakla birlikte icra hukukunda icra takibinin derdestliğinin ya da uygulamadaki bir diğer kullanımı ile mükerrerliğin düzenlenmemiş olması, derdestlik ortaya çıktığında herhangi bir hukuki sonucunun doğmayacağı alamına gelmemektedir. Derdestliğin içerdiği anlam medeni usul hukukundaki düzenleme ile paralellik arz etse de icra hukukunun kuralları ve pratiği içerisinde kendine özgü bir tanıma karşılık gelmektedir (Kılınç, s.27-29).

Hukumumuzda aleyhine başlatılan icra takibine karşı borçlunun (başlatılan icra takibinin türüne göre farklılık arzeden) başvurabileceği hukuki imkânlar düzenlenmiştir. Bu düzenlemeler sayesinde aleyhine başlatılan icra takibinin haksız veya hukuka aykırı olduğunu iddia eden borçlu çeşitli sebeplerle icra takibine karşı koyabilir. Ancak derdest bir icra takibinin mevcudiyetine rağmen aynı alacak için ikinci defa icra takibinin başlatılması, borçlu bakımından, alacaklının maddi hukuka göre alacaklı olup olmaması sebebinden bağımsız olarak karşı konulması gereken bir duruma sebebiyet verir. Borçlu aynı alacak dolayısıyla başlatılan ve hâlen devam etmekte olan ilk icra takibinde gerekli savunma sebeplerini ileri sürmüş veya sessiz kalmış olabilir. Bununla birlikte derdestlik meydana geldiğinde borçlunun ihlal edilen menfaati aynı alacağın kendisinden ikinci kez talep edilmiş olması sebebiyle ilk defa alacağın talep edilmesine göre farklılık gösterecektir. Bu durumda da alacaklı ile borçlu arasında menfaat dengesini korumayı hedef edinen icra hukukunda borçlunun başvurabileceği kendine özgü hukuki çareler mevcuttur. İcra takibinde derdestliğin meydana gelmesi takip ekonomisine aykırılık oluşturması dolayısıyla icra hukukunun ve genel olarak hukukun asıl amacı olan hukuki barış ve güveni zedelemektedir. Bu sebeple icra takibinde mükerrerlik veya derdestlik durumunda başvurulacak hukuki yolların bulunması icra hukukunun amacına ulaşması bakımından oldukça önemlidir (Kılınç, s.33-34).

Esas itibarıyla icra takibinde derdestlik; devam etmekte olan bir icra takibi mevcut iken aynı alacaklının aynı borçluya karşı aynı alacak sebebiyle ikinci icra takibi-

ni başlatmasıyla meydana gelir. Buna göre icra takibinde derdestlik için aşağıda açıklanan şu üç koşulun bir arada bulunması gerekir.

1) Devam etmekte olan bir icra takibi mevcut iken ikinci icra takibinin başlatılmış olması: İcra takibinde derdestlikten bahsedebilmek için öncelikle başlatılmış ve devam etmekte olan bir (ilk) icra takibinin mevcudiyeti aranır. İlk icra takibi devam ederken alacaklının aynı alacağa ilişkin olarak aynı borçluya karşı ikinci icra takibini başlatmış olması gereklidir. İcra takibinde derdestlik bakımından devam eden her iki takibin icra takibi olmakla birlikte icra takibinin türünün de aynı olmasına –kural olarak- gerek yoktur. Türü ne olursa olsun bütün icra takipleri alacaklının icra müdürlüğüne bir takip talebinde bulunmasıyla başlar (2004 sayılı Kanun md. 58/1). Takip talebinin yapıldığı tarih ise icra takibi için gereken harçların ödendiği tarihtir. Takip talebinde bulunmanın icra hukuku bakımından ortaya çıkardığı sonuçlardan biri de icra takibinin derdest hâle gelmesidir (Kılınç, s.57-74).

2) Aynı taraflar arasında ikinci icra takibinin başlatılmış olması: Bir icra takibinde alacaklı ve borçlu olmak üzere iki taraf bulunur. Ancak icra hukukunda alacaklı ve borçlu terimleri, borçlar hukuku anlamındaki alacaklı ve borçlu terimlerinden daha geniş bir içeriğe sahiptir. Tarafların maddi hukuk bakımından durumuna ve ortada borçlar hukuku anlamında borcun olup olmadığına bakılmaksızın, icra takibi ile talebini elde etmek isteyen taraf alacaklı, karşı taraf ise borçlu olarak nitelendirilir. Alacaklının takip talebinde gösterdiği kimse takibin tarafı hâline gelir. Ancak alacaklı ve borçlu olarak gösterilen kişilerin takipte gerçekten alacaklı ve borçlu olma sıfatları yoksa, borçlunun itirazı üzerine takip başarısızlığa uğrar.

İcra takibinde derdestliğin bir koşulu olan aynı taraflar arasında icra takibinin başlatılmış olması koşulunun gerçekleşmesi için birinci icra takibinin alacaklısı ve borçlusu ile ikinci icra takibinin alacaklı ve borçlusunun aynı kişilerden oluşması gerekir. Her iki icra takibinin taraflarının aynı kişilerden oluşup oluşmadığı ise alacaklının takip talebinde gösterdiği kişilere göre belirlenir. Medeni usul hukundaki dava-daki derdestlikten farklı olarak icra takibinde derdestliğin oluşabilmesi için her iki icra takibinde de tarafların rollerinin aynı olması gerekir. Başka bir deyişle birinci icra takibinde alacaklı olan taraf ikinci icra takibinde de alacaklı tarafta, birinci icra takibinde borçlu olan taraf ikinci icra takibinde de borçlu tarafta yer almalıdır (Kılınç, s.77-83).

3) Aynı alacak için ikinci icra takibinin başlatılmış olması: İcra takibinde derdestliğin oluşabilmesinin koşullarından biri de aynı alacağa ilişkin olarak iki kere icra takibi yapılmasıdır. İcra takibinin türleri farklı olsa bile takibin konusu olan alacak aynı olduğu sürece icra takibinde derdestlik gündeme gelir. Konusu bir miktar paranın ödenmesi olan mevcut bir icra takibi devam ederken aynı alacaklının aynı borçluya karşı yine konusu bir miktar paranın ödenmesi olan yeni bir icra takibi başlatması durumunda, derdestlikten bahsedilebilmesi için her iki icra takibindeki para alacağının da aynı hukuki ilişkiden doğmuş olması gerekir.

2004 sayılı Kanun'un 45 inci maddesinin birinci fıkrası uyarınca alacağı rehinle temin edilmiş olan alacaklının kural olarak önce rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takip yapması zorunludur. Ancak rehinle temin edilen alacak aynı zamanda bir kambiyo senedine bağlanmışsa, bu durumda alacaklı önce rehnin paraya çevrilmesi yolu ile takip yapma kuralına tabi olmaksızın dilediği takip yolunu seçerek alacağını elde etmek isteyebilir (2004 sayılı Kanun md. 45/3, 167/2). İşte bu durumda alacaklı kambiyo senedine bağlanan alacağı için kambiyo senetlerine özgü haciz yolu ile takip yaparken, aynı alacak için rehnin paraya çevrilmesi yolu ile ta-

kip (ya da tersi, rehnin paraya çevrilmesi yolu ile takip devam ederken, aynı alacak için kambyo senetlerine özgü haciz yolu ile takip) başlattığında da icra takibinde derdestlik oluşacaktır (Kılınç, s.102, 103, 106, 113, 114).

Derdestlik kamu düzeni ile ilgili olduğu gibi takip ekonomisinin yerine getirilmesini de sağlamaktadır. Aynı borçluya karşı aynı sebeple ikinci bir takip yapılmasında hukuki yararın bulunmadığı son derece açıktır. Bu nedenle derdestliğin varlığı icra memuru tarafından kendiliğinden dikkate alınmalıdır. İcra memuru takip talebinden veya başka bir şekilde derdestliğin varlığını tespit edememişse borçlu her zaman şikâyet yoluyla takibin iptalini isteyebilir (Hakan Pekcanitez, Cemil Simil, İcra- İflas Hukukunda Şikâyet, İstanbul, 2017, s.38-39; Kılınç, s.146-152).

III. ÖĞRETİDEKİ GÖRÜŞLER

Bilge; Alacağı bono, çek veya poliçeye dayanan alacaklı alacağı rehinle temin edilmiş olsa bile, derhal kambyo senetlerine özgü takip yoluna başvurabilir, yani ilk önce rehnin paraya çevrilmesi yolunu denemek zorunda değildir. Halbuki, adi haciz yolu ile takipte, eğer alacak rehinli ise ilk önce rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takibin yapılması, ancak rehnin satış bedeli ile borcun ödenmeyen kısmı ile için haciz yoluna gidilmesi zorunluluğu vardır. Demek ki alacak rehinli olduğu takdirde, derhal adi haciz yoluna gidilmediği hâlde kambyo senetlerine özgü takip yoluna gidilebilir (Necip Bilge, Bankacılar İçin Takip Hukuku Bilgisi, Ankara, 1975, s.68-69).

Kuru; alacağı bir kambyo senedine bağlı olan alacaklı alacak rehinle temin edilmiş olsa bile, doğruca kambyo senetlerine mahsus haciz veya (borçlu iflasa tabi ise) iflas yoluna başvurabilir. Bu hâlde alacaklı ya kambyo senetlerine mahsus haciz (veya iflas) yolu ile ya da rehnin paraya çevrilmesi yolu ile takip yapabilir; yoksa her iki takip yoluna da ayrı ayrı başvuramaz (ayrı iki takip yapamaz). Tahsilde tekerrür olmamak kaydıyla yapılan her iki takibin taraflarını ve konusunu oluşturan alacak aynı olduğundan ikinci takip mükerrerrdir. Mükerrerr yapılan kambyo senetlerine mahsus haciz yolu ile takipte borçlunun yeteri kadar malı haczedilmiş ise ve ipotekli gayrimenkul de borcu karşılayacak değer de ise aynı borç için borçlunun borcunun iki misli değerindeki mallarının haczedilmesi ve satılması menfaatler dengesine aykırıdır (Baki Kuru, İcra ve İflas Hukuku, Ankara, 1993, C. 3, s.2384-2387; Kuru, El Kitabı s.986).

Postacıoğlu, Altay; Alacak kambyo senedinden doğduğu takdirde, bu alacak rehinle sağlanmış olsa bile, alacaklı öncelikle rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takip prosedürüne başvurmak zorunda olmaksızın kambyo senetlerine özgü haciz (ya da iflas) yolu ile takip yapmak yetkisine sahiptir. Bu şekilde seçimlik hak sunulması alacaklının gereğinde alacağı hakkında ihtiyati haciz elde etmesine de cevaz verir (İlhan E. Postacıoğlu, Sümer Altay, İcra Hukuku Esasları, İstanbul, 2010, s.836-837).

Ergün; Alacağı çek, poliçe veya emre muharrer senede bağlı olan alacaklı, alacak rehinle temin edilmiş olsa bile kambyo senetlerine özgü takip usullerine göre haciz yolu ile veya borçlu iflasa tabi şahıslardan ise iflas yolu ile takipte bulunabilir. Esasen kurala getirilen 2004 sayılı Kanun'un 167 nci maddesindeki istisna hâli aynı Kanun'un 45 inci maddesinin üçüncü fıkrasında açıkça belirtilmiştir. Buna göre rehinli alacaklar için rehnin paraya çevrilmesi yoluna başvurma zorunluluğu kuralı getirmekle birlikte, kambyo senetlerine özgü takip yolları hakkında-

ki 167 nci maddesi hükmü buna bir istisna teşkil eder. Bu durumda 2004 sayılı Kanun'un 45 inci maddesinin üçüncü fıkrası hükmü nedeniyle ayrıca aynı Kanun'un 167 nci maddesinin birinci fıkrasında "alacak rehinle temin edilmiş olsa bile" ibaresine yer verilmesi adeta bir tekrardan ibarettir. Alacak rehinle teminat altına alınmış kambiyo senedine dayalı olup da alacaklı kambiyo senetlerine özgü takip yolu ile alacağını tahsil edemezse veya edemeyecekse takip yolunu değiştirip rehnin paraya çevrilmesini isteyebilir (Mevci Ergün, Kambiyo Senetlerine Özgü Takip Yolları, Ankara 1989, s.37, 43, 44).

Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, Hanağası; kambiyo senetlerine bağlı alacak rehinle temin edilmiş olsa bile alacaklı ilk önce rehnin paraya çevrilmesi yolu ile takipte bulunmadan doğrudan doğruya kambiyo senetlerine özgü takip yapabilir (2004 sayılı Kanun md. 45/3, 167/1). Yargıtay, alacaklının tahsilde tekerrür olmamak kaydıyla her iki takibi birlikte yapabileceğini kabul etmekte iken, son yıllarda görüş değiştirmiştir. Buna göre, söz konusu hüküm alacaklıya seçim hakkı vermektedir. Bu hak, alacaklının her iki takibi eş zamanlı sürdürebilmesi anlamına gelmez. O nedenle, rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takip yapmak zorunda olmayan alacaklı, kambiyo senetlerine özgü haciz yolda alacağını alamazsa rehni paraya çevirtip kalan alacağını tahsil edebilir (Ramazan Arslan, Ejder Yılmaz, Sema Taşpınar Ayvaz, Emel Hanağası, İcra ve İflas Hukuku, Ankara, 2020, s.366).

Budak; alacağı kambiyo senetlerine dayanan alacaklı, tahsilde tekerrür olmamak kaydıyla ipoteğin paraya çevrilmesi yoluyla takip ile haciz veya iflas yoluyla takibi aynı anda yapamaz. Henüz geçici rehin açığı belgesinin düzenlenmediği (ipotekli taşınmazın değerinin yetersiz kalabileceğinin ortaya çıkmadığı) aşamada borçlunun malları üzerine ayrıca haciz konulması, borçlu için aşırı bir yük oluşturur ve bu nedenle menfaatler dengesine aykırıdır (Ali Cem Budak, İpoteğin Paraya Çevrilmesi Yoluyla Takip, İstanbul 2020, s.22)

Helvacı; 2004 sayılı Kanun'un 45 inci maddesinin üçüncü fıkrası ise kambiyo senetleri hakkındaki 167 nci madde hükmünü saklı tutmuştur. Saklı tutulan bu hükme göre kambiyo senedine dayanan alacaklı, hem de alacağı rehinle temin edilmiş olsa bile, önce rehnin paraya çevrilmesi yoluna başvurması gerekmeden, alacağına kavuşmak için borçlusu aleyhine kambiyo senetlerine özgü haciz veya iflas yolu ile takip yapabilir. Bu durumda, aynı alacak için değişik takip yollarına (hem ipoteğin paraya çevrilmesi yolu ile takibe hem de kambiyo senetlerine özgü takibe) başvurulmasında yasal bir engel ise bulunmamaktadır. Asıl olan tahsilde tekerrür olmamasının sağlanmasıdır (Mehmet Helvacı, İÜHFM C. LXXI, 2013, S. 2, s.168).

Görgün, Börü, Kodakoğlu; 2004 sayılı Kanun'un 45 inci maddesi ile borç rehinle temin edilmiş ise önce rehnin paraya çevrilmesi yoluna başvurma zorunluluğu bulunmaktadır. Ancak söz konusu maddenin üçüncü fıkrası ile kambiyo senetlerine özgü haciz yolu ile takip (md. 167) saklı tutulmuş ve bu konuda bir istisna ya yer verilmiştir. Yani kambiyo senedine bağlanan alacak aynı zamanda rehinle temin edilmiş ise alacaklı, rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takip ile kambiyo senetlerine özgü haciz yolu ile takibe başvurması konusunda seçimlik bir yetkiye sahiptir. Bu sebeple 2004 sayılı Kanun'un 45 inci maddesi, aynı alacak için başvurulabilecek takip açısından istisnai bir düzenleme içerdiğinden tahsilde tekerrür olmamak kaydıyla her iki takip yoluna da eş zamanlı başvurulması mümkün değildir. Kambiyo senedine bağlı bir alacağın buna ek olarak rehinle de teminat altı-

na alınmış olması hâlinde alacaklının sahip olduğu seçim hakkı, rehnin paraya çevrilmesi yolu ile kambiyo senetlerine özgü takip yolu arasındadır. Yoksa alacaklının genel haciz yolu veya iflas yoluyla takip yapabilmesi mümkün değildir (Şanal Görgün, Levent Börü, Mehmet Kodakoğlu, İcra ve İflas Hukuku, Ankara, 2022 s.332, 333, 415, 416).

Atalı, Ermenek, Erdoğan; genel haciz yoluyla takipte rehinle temin edilmiş alacaklar bakımından önce rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takip yapılması zorunludur. Fakat kambiyo senetlerine mahsus haciz ve iflas yoluyla takipler bu kuralın istisnasını teşkil eder. Zira bir alacak hem kambiyo hem de rehinle temin edilmiş ise alacaklının öncelikle rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takip yapma zorunluluğu yoktur. Alacaklı bu iki yoldan istediğine başvurabilir. Alacaklıya böyle bir tercih imkânı tanınması, kambiyo senetlerinin tedavül kabiliyetine sahip olmasından kaynaklanmaktadır. Bir kambiyo senedi verilirken aynı zamanda rehin de verilmişse, verilen bu rehin senedin tedavül kabiliyetine engel değildir. O sebeple kambiyo senetlerinde, önce rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takip yapma zorunluluğu yoktur (Murat Atalı, İbrahim Ermenek, Ersin Erdoğan, İcra ve İflas Hukuku, Ankara, 2021, s.364).

Aşık, Oruç, Tok, Saraç; kambiyo senedinden doğan alacak için ayrıca rehin verilmesi hâlinde alacaklı dilerse kambiyo senetlerine mahsus haciz veya iflas yoluyla takip başlatabileceği gibi rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takip de başlatabilir (2004 sayılı Kanun md. 45/3, 167/1). Kanun, kambiyo senetlerinin ticari hayattaki tedavül kabiliyetini artırmak için kambiyo alacakları için özel bir düzenleme yapmıştır. Bu hâlde alacaklının kambiyo senetlerine mahsus haciz veya iflas yolu ile takip ve rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takip arasında bir seçim hakkı vardır (İbrahim Aşık, Yakup Oruç, Ozan Tok, Ömer Faruk Saraç, İcra ve İflas Hukuku, Ankara, 2022, s.436).

Tunç Yücel; alacağı bir kambiyo senedine bağlı olan alacaklı, alacak rehinle temin edilmiş olsa bile rehnin paraya çevrilmesi yoluna başvurmak zorunda değildir. 2004 sayılı Kanun'un 45 inci maddesinin üçüncü fıkrası ve 167 nci maddesinin birinci fıkrası uyarınca alacağı çek, poliçe ya da emre muharrer senede bağlanmış bulunan alacaklı bu alacak rehinle temin edilmiş olsa bile kambiyo senedine mahsus takip yoluna başvurabilir. Bu durumda alacaklı kambiyo senedine mahsus haciz yoluyla takip veya borçlunun sıfatına göre kambiyo senedine mahsus iflas yoluyla takibe başvurabilir.

Alacaklının burada bir seçim (tercih) hakkı vardır. Bu seçim (tercih) hakkına dayanarak rehnin paraya çevrilmesini talep edecek ya da kambiyo senedine mahsus haciz yoluyla takip veyahut borçlu iflasa tabi ise kambiyo senedine mahsus iflas yoluyla takibi tercih edebilecektir. Kambiyo senedine bağlı bir alacağın buna ek olarak rehinle de teminat altına alınmış olması hâlinde alacaklının sahip olduğu seçim (tercih) hakkı, rehnin paraya çevrilmesi yolu ile kambiyo senetlerine mahsus takip yolu arasındadır. Yoksa alacaklının genel haciz yolu veyahut iflas yoluyla takip yapabilmesi mümkün değildir. Bu hâlde borçlunun “önce rehne müracat” muhalefetiyle şikâyet yoluna başvurması mümkündür. Alacaklının seçim (tercih) hakkını kullanmak yerine hem rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takip hem de kambiyo senedine mahsus takip yoluna başvurması esasen mümkün olmamakla birlikte “tahsilde tekerür olmamak kaydıyla” her iki takibin de başlatılması Yargıtay içtihatlarıyla kabul edilmiş gözükmektedir. Yargıtay'ın daha eski içtihatlarında aynı ala-

cak için aynı zamanda açılan bu takiplerden birinin mükerrer olduğuna hükmedilmiştir.

İsviçre’de aynı alacak için olağan takibin ve rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takibin birlikte yürütülmesi kabul edilemez.

Schuldbetreibungs- und Konkursgesetz Art. 41/2 ve Art. 177 uyarınca da alacağı bir kambyo senedine dayanan ve buna ek olarak rehinle temin edilmiş olan alacaklı için çeşitli takip yolları arasında seçim yapma imkânı mevcuttur. Alacaklı ya rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takibi ya da borçlu iflasa tabi şahıslardan ise kambyo senetlerine mahsus takibi tercih edebilecektir. Bu düzenleme ticaret siciline kayıtlı borçlunun çek ve senetlerle ilgili sıkı sorumluluğundan kaynaklanmaktadır. İsviçre icra hukukunda kambyo senetlerine mahsus takip yalnızca iflas yoluyla yapılabilirdiğinden (Art. 177) iflasa tabi olmayan bir borçluya karşı bu seçim hakkının kullanılabilmesi söz konusu değildir. İflas tabi bir borçluya karşı, alacağı bir kambyo senedine bağlı ve rehinle de teminat altına alınmış olan alacaklı kambyo senedine mahsus iflas yoluyla takip başlatırsa borçlunun şikâyet yoluyla alacaklıyı önce rehne müracat etmesi için yönlendirebilmesi mümkün değildir. Buna karşı alacaklı, adi iflas yoluyla takibe başvurursa borçlu “beneficium excussionis realis” savunmasıyla şikâyet yoluna gidebilir.

Alacaklının bu takip yollarından birini seçmiş olması diğer takip yoluna artık başvuramayacağı anlamına gelmez. Rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takip başlatmış olan alacaklı bu takibi geri çekerek kambyo senetlerine mahsus takip başlatabilir (Müjgan Tunç Yücel, Banka Alacaklarının İpoteğın Paraya Çevrilmesi Yoluyla Takibi, İstanbul 2010, s.135-136).

Kılıçoğlu; Önce rehnin paraya çevrilmesi yolu ile takipte bulunma zorunluluğunun olmadığı, yani önce rehne müracaat kuralının bulunmadığı hâllerde alacaklı takip yolları arasında seçim hakkına sahiptir. Örneğın, elinde kambyo senedi bulunan ve alacağı rehin ile temin edilmiş bir alacaklı rehnin paraya çevrilmesi yolu, kambyo senetlerine mahsus haciz (veya iflas) yolundan birisine başvurma hakkına sahiptir (2004 sayılı Kanun md. 45/2, 167/1) (Evren Kılıçoğlu, İcra Sözleşmeleri, İstanbul, 2005, s.81).

Kılınç; 2004 sayılı Kanun’un 45 inci maddesinin birinci fıkrası uyarınca alacağı rehinle temin edilmiş olan alacaklının kural olarak önce rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takip yapması zorunludur. Ancak rehinle temin edilen alacak aynı zamanda bir kambyo senedine bağlanmışsa, bu durumda alacaklı önce rehnin paraya çevrilmesi yolu ile takip yapma kuralına tabi olmaksızın dilediği takip yolunu seçerek alacağını elde etmek isteyebilir (2004 sayılı Kanun md. 45/3, 167/2). İşte bu durumda alacaklı kambyo senedine bağlanan alacağı için kambyo senetlerine özgü haciz yolu ile takip yaparken, aynı alacak için rehnin paraya çevrilmesi yolu ile takip (ya da tersi, rehnin paraya çevrilmesi yolu ile takip devam ederken, aynı alacak için kambyo senetlerine özgü haciz yolu ile takip) başlattığında da icra takibinde derdestlik oluşacaktır (Ayşe Kılınç, İcra Takibinde Derdestlik, Ankara, 2020 s.113-114).

IV. GEREKÇE

İçtihadı birleştirmenin konusu; rehinle teminat altına alınmış ve ayrıca kambyo senedine de bağlanmış alacağın tahsili amacıyla, borçlu aleyhine tahsilde tekerrür olmamak kaydı ile aynı anda ve sıra gözetilmeksizin hem rehnin paraya çevrilme-

si yolu ile, hem de kambiyo senetlerine mahsus haciz yolu ile takip yapılıp yapılamayacağı ilişkindir.

İçtihadı birleştirmenin konusu takip hukukuna ilişkin olup, 2004 sayılı Kanun hükümlerine göre değerlendirme yapılması gerekmektedir.

2004 sayılı Kanun'un 45 inci maddesinin birinci fıkrası“önce rehne müracaat zorunluluğu” olarak ifade edilen kuralı düzenlemektedir. İcra ve İflas hukuku sistemimize göre kural olarak alacağı rehinle temin edilmiş olan alacaklı, borcun ödenmemesi hâlinde öncelikle rehnin paraya çevrilmesi yolu ile takip yapmak zorundadır.

Önce rehne müracaat zorunluluğu iki amaca hizmet eder. İlk olarak önce rehne müracaat zorunluluğu sebebiyle rehin alacaklısı haciz yoluna müracaat edemeyeceğinden merhun dışında borçlunun diğer malvarlığı unsurlarını haczederek borçlunun malvarlığını gereksiz yere azaltmasını engellemektir. Bu sayede borçlunun diğer alacaklıları, borçlunun diğer malvarlığı unsurlarına müracaat ederek alacaklarını karşılayabilme imkânına sahip olmaktadır. Buna göre ilgili norm asıl etkilerini takip hukuku üzerinde doğurmaktadır. Diğer taraftan önce müracaat zorunluluğu, takip borçlusunun diğer alacaklılarını korumaktadır. Bu kural olmasaydı rehin alacaklısı hem rehne hem de borçlunun diğer malvarlığı unsurlarına müracaat ederek diğer alacaklıların müracaatı için borçlunun malvarlığını daraltmış olacaktı. Bu sebeple kural hem emredici hem de kamu düzenine ilişkin olduğu için kurala aykırı olarak takibin kabul edilmesi hâlinde süresiz şikâyet yoluna başvurularak takibin iptali istenebilir (Kuru, İcra, C. 3, s.2382; Hakan Pekcanitez, Oğuz Atalay, Meral Sungurtekin Özkan, Muhammet Özekes, İcra ve İflas Hukuku, Ankara, 2011, s.424; Adnan Deynekli, İcra ve İflas Hukukunda İpoteğin Paraya Çevrilmesi Yoluyla Takip, Ankara, 2013, s.68; Aşık, Oruç, Tok, Saraç, s.435-436).

2004 sayılı Kanun'un 45 inci maddesinin birinci fıkrası uyarınca rehinli alacaklı yalnız rehnin paraya çevrilmesi yolu ile takipte bulunmak mecburiyetinde olup, 2004 sayılı Kanun'un ipoteğin paraya çevrilmesine ilişkin hükümleri sadece alacaklının başka bir takip yoluna müracaat etme hakkını kapatmaktadır, ancak alacaklının alacağını dava yolu ile istemesine engel değildir (Saim Üstündağ, İcra Hukukunun Esasları, İstanbul, 2004, s.308; Deynekli, s.63). Dolayısıyla rehin alacaklısı isterse bir alacak davası açabilir, ancak bu durumda elde edilen ilam ile yalnız rehnin paraya çevrilmesi yoluyla ilamlı takip yapılabilir (Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz, Hanağası, s.428.).

İcra ve iflas hukukunda kural önce rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takip yapılması olmakla birlikte, bu kuralın istisnaları da bulunmaktadır. 2004 sayılı Kanun'un 45 maddesinin üçüncü fıkrası ile 167 nci maddesinin birinci fıkrası uyarınca alacağı bir kambiyo senedine bağlı olan alacaklı alacak rehinle temin edilmiş olsa bile, doğruca kambiyo senetlerine mahsus haciz veya (borçlu iflasa tabi ise) iflas yoluna başvurabilir. 2004 sayılı Kanun'un 45 inci maddesinin üçüncü fıkrası hükmü nedeniyle ayrıca 167 nci maddesinin birinci fıkrasında “alacak rehinle temin edilmiş olsa bile” ibaresine yer verilmesi sadece bir tekrardan ibarettir.

Alacaklının alacağı hem rehin ile teminat altına alınmış hem de kambiyo senedine bağlanmış ise alacaklı sıra gözetilmeksizin rehnin paraya çevrilmesi yolu ile takip yollarına veya kambiyo senetlerine özgü haciz yolu ile takip yollarından birine başvurabilir. 2004 sayılı Kanun'un 45 inci maddesinde önce rehne başvurulması kuralına yer verildikten sonra istisnalarına yer verilmiş olması karşısında, aynı anda tahsilde tekerrür etmek kaydıyla da olsa aynı alacaktan dolayı aynı borçluya karşı her iki takibe de aynı anda başvurulabileceği sonucuna varıla-

maz. Bu durumda alacaklı her iki takip yolundan birini tercih etmek bakımından serbesttir. Dolayısıyla alacaklı bu takip yollarından birini tercih ederek takip başlattığında bu icra takibi devam ederken aynı alacak için “tahsilde tekerrür olmamak” kaydı içerse bile diğer takip yoluna başvuramaz. Aksi halde aynı alacak için aynı borçluya karşı derdest bir icra takibi var iken mükerrer olarak ikinci bir takibin yapılması söz konusu olur. İcra takibinin türleri farklı olsa bile her iki icra takibindeki para alacağı da aynı hukuki ilişkiden doğmuş olduğundan derdestlik meydana gelir.

İcra ve İflas Kanunu sistemimizde alacaklı tarafından aynı borçlu aleyhine, aynı alaktan dolayı tek takip yapılması asıl olup, “tahsilde tekerrür” kaydı içerse bile aynı anda iki takip yapılabileceğine ilişkin herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır. Alacaklı tercih hakkını kullanarak rehnin paraya çevrilmesi yolu ile takip yapması durumunda bu icra takibi sonucunda rehin tutarı borcu ödemeye yetmezse kalan alacağını haciz (veya iflas) yolu ile isteyebilir.

Rehinle teminat altına alınmış ve ayrıca kambyo senedine de bağlanmış alacağın tahsili amacıyla, tahsilde tekerrür etmemek kaydıyla borçlu aleyhine hem rehnin paraya çevrilmesi yolu ile hem de kambyo senetlerine özgü haciz yolu ile takip başlatılması menfaatler dengesini bozacağı gibi takip ekonomisine de aykırıdır. İcra ve iflas hukuku, icra ve iflas takiplerinin usul hukuku niteliğindedir. Bu hukuk dalının amacı, bir yandan takip alacaklısının alacağına kavuşması için borçlu veya üçüncü kişilerin çıkarabilecekleri zorlukları ortadan kaldırmak, diğer yandan kötü niyetli takiplere karşı takip borçlusunun kendisini korumasını sağlayacak hukuki çareler bulmak, bu arada takipten etkilenen üçüncü kişilerin menfaatlerini korumak, takip işlemlerinin yapılması sırasında insan hak ve hürriyetlerinin ihlal edilmesini önlemektir. Borçlunun borcunu zamanında ve eksiksiz olarak yerine getirmemesi, alacaklıya borçlunun anayasa ve uluslararası sözleşmelerle güvence altına alınan temel haklarına ölçsüz ve sınırsız müdahale hakkını tanımaz.

Cebri icra hukunda sadece alacaklının değil, borçlunun menfaatleri de dikkate alınmalı ve bunlar dengelenmeye çalışılmalıdır. Henüz geçici rehin açığı belgesinin düzenlenmediği aşamada borçlunun rehin verdiği malı dışında da diğer malları üzerine ayrıca haciz konulması, borçlu için aşırı bir yük oluşturacağından menfaatler dengesine aykırı olup, cebri icranın amacıyla da bağdaşmaz. Bu durum Anayasal olarak korunan hukuk devleti, insan onuru, mülkiyet hakkı ve ölçülülük ilkeleleriyle çelişmektedir. Cebri icranın amacı, borçluyu cezalandırmak değil; alacağın tahsilidir. Diğer taraftan rehin sahibi alacaklı tarafından borçlunun diğer mallarının da haczedilmesi, borçlunun diğer alacaklılarının alacağının tahsilini de engelleyeceğinden üçüncü kişilerin de menfaatini ihlal eder.

6100 sayılı Kanun’un 30 uncu maddesinde düzenlenen usul ekonomisi ilkesi, Anayasal dayanağı olan bir ilkedir. 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası (Anayasa)’nın 141 inci maddesinin dördüncü fıkrasında davaların en az giderle ve mümkün olan süratle sonuçlandırılmasının yargının görevi olduğuna açıkça işaret edilmiştir. Usul ekonomisi ilkesi yasalarda öngörülen düzenleme çerçevesinde yargılamanın kolaylaştırılmasını, yargılamada öngörülen olağan zaman süresinin aşılmasını ve gereksiz gider yapılmamasını amaçlar ve bunu hâkime bir görev olarak yükler. Bu bağlamda, basitlik, hızlilik ve ucuzluk usul ekonomisini oluşturan unsurlar olarak ortaya çıkar. Usul ekonomisi ilkesi takip hukukunda da uygulanır. Anayasanın 141 inci maddesinin dördüncü fıkrası uyarınca mahkemelerin yargı faaliyetlerinde usul ekonomisini gözetme yükümlülüğü ile takip hukukun-

da icra organlarının usul ekonomisini gözetmesi aynı amaca hizmet eder. Usul ekonomisi ilkesine göre takibin ve icra faaliyetlerinin mümkün olduğunca kısa sürede, basit ve ucuz şekilde sonuçlandırılması gerekir. Bu ilkenin unsurları, takip hukukundaki görünümüne göre takibin makul sürede tamamlanması, takibin en az giderle tamamlanması ve takibin düzenli bir şekilde yürütülmesi olarak ifade edilebilir. Usul ekonomisi ilkesi takibin her aşamasında gözetilmesi gereken bir ilkedir. Takibin makul sürede ve en az giderle tamamlanabilmesi için, takibin düzenli bir şekilde yürütülmesi gerekir.

2004 sayılı Kanun'un 59 uncu maddesi uyarınca takip masrafları borçluya aittir (md. 15/1, 138/2). İcra takibinin başarı ile sonuçlanabilmesi için harcanan paraların tamamına icra (veya takip) harç ve giderleri denir. Bu paralar iki bölüme ayrılır: 1) icra harçları, 2) icra giderleri.

Devletin icra hukukundaki faaliyeti parasız değildir. Devletin, icra hukukundaki faaliyetine karşılık olmak üzere aldığı paraya icra harcı denir. Devlet, icra teşkilâtını işler bir şekilde hak arayanların hizmetinde tutabilmek için, bazı giderler yapar (memur ücretleri, bina kirası, kırtasiye ücreti v.s.). Bu giderlerin bir bölümü, Devletin faaliyetinden yararlandan alınır. 2004 sayılı Kanun'un 15 inci maddesine göre "icra iflâs harçlarını kanun tâyin eder". Bu kanun 492 sayılı Harçlar Kanunu'dur (Kuru, El Kitabı, s.118).

İcra (takip) giderleri, icra organlarının icra takibini tam ve doğru bir şekilde yürütebilmeleri için harcanan paralardır. Bu paralar, icra takibine ilişkin bir iş veya hizmetin gerektirdiği bir ücret olup, bu iş veya hizmeti yapan kişilere verilir. Hacizli malın muhafazası için ödenen para (2004 sayılı Kanun md. 88/2, 95), satış giderleri (md. 126), posta giderleri, bilirkişi ücreti, icra hâkimi ve memurları için yol giderleri ve tazminatı (3717 sayılı Kanun) gibi. Vekâlet ücreti de takip giderlerine dahildir (2004 sayılı Kanun md. 138/3). İcra (takip) giderleri arasında en önemli yekûnu teşkil eden vekâlet ücretidir. Bu nedenle, 2004 sayılı Kanun'da (md.138/3) ve Avukatlık Asgari Ücret Tarifesinde (Tarife) (md. 2/1, 11) borçluya yükletilecek vekâlet ücreti ayrıca düzenlenmiştir (Kuru, El Kitabı, s.121-123).

İcra takibinin amacının alacağın tahsili olmakla birlikte icra takibindeki menfaat dengesinin korunması bakımından icra takibi sonucunda borçlunun da en az giderle yükümlü tutulmasının sağlanmasını gerektirir. Alacaklı tarafından aynı alaktan dolayı aynı borçluya karşı ikinci kez takip yapılması, borçlunun fazladan icra takip masraflarına ve (alacaklı kendisini vekil ile temsil ettirmiş ise) icra vekâlet ücretine katlanmasına neden olur. Bu durumda icra takibinde menfaat dengesi bozulacağı gibi, cebri icra organları da gereksiz yere meşgul edilmiş olacağından adil yargılanmanın bir unsuru olan usul ekonomisine de aykırılık oluşturur.

Anayasa'nın 36 ncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan "hak arama özgürlüğü" diğer temel hak ve özgürlüklerden gereken şekilde yararlanılmasını ve bunların korunmasını sağlayan en etkili güvencelerden biri olmakla birlikte aynı zamanda toplumsal barışı güçlendiren, bireyin adaleti bulma, hakkı olanı elde etme, haksızlığı önleme uğraşının da aracıdır. İcra hukuku bakımından bireylerin özel hukuktan kaynaklanan haklarını elde edememeleri durumunda, cebri icra organlarına başvurmalarının zorunluluğu, icra hukukunda hak arama hürriyetinin temelini oluşturur. Bireylerin kendi haklarını elde etmelerinin yasak oluşu, diğer bir ifadeyle ihkak-ı hak yasağı dolayısıyla devlet, cebri icra organları aracılığıyla hakkın elde edilmesini sağlamaktadır. Buna göre hakkın cebri icra yoluyla elde edilmesi hak ara-

ma hürriyeti sayesinde gerçekleşmektedir. Alacaklının icra takibi yoluyla hak arama hürriyetine sahip olması sınırsız olmayıp, bu hak dürüstlük kuralına aykırı olarak kullanılamaz. Alacaklının mevcut bir icra takibi devam ederken aynı alacaktan dolayı aynı borçluya karşı ikinci kez icra takibi başlatmasında hak arama hürriyetinden de bahsedilemez. Kaldı ki alacaklının aynı alacağı için aynı borçluya karşı ikinci icra takibi yapmasında hukuki yararı da bulunmamaktadır. Borçlunun hukuki dayanaktan yoksun bu icra takibi karşısında korunması gerekir. Bu koruma hem hak arama hürriyetinin bir gereği hem de borçlu aleyhine bozulan menfaat dengesinin kurulabilmesi için oldukça önemlidir (Kılınç, s.35-39).

Anayasa Mahkemesinin 22.04.2015 tarihli ve 2015/28 Esas, 2015/42 Karar sayılı kararında da; “Cebri icra, borçların devlet gücü yardımıyla yerine getirilmesini ifade etmekte olup iyi örgütlenmiş bir toplumda cebri icraya başvurulması istisnai bir nitelik taşımaktadır. Modern toplumlarda kanunlar çerçevesinde zor kullanma yetkisinin devletin tekelinde olması nedeniyle alacaklının kişisel güç kullanarak borçludan alacağını tahsil etmesi yasaklanmış, bunun yerine zor kullanma tekelini elinde bulunduran devletin, güç kullanmak suretiyle alacaklının alacağını borçludan tahsil ederek alacaklıya ödemesi usulü benimsenmiştir. Bu nedenle, hukuk devletinde cebri icra; hukuki düzene güvenerek borç ilişkisine giren ve zor kullanması yasaklanan birey yönünden devletten talep edebileceği bir hak, zor kullanma yetkisini elinde bulunduran devlet yönünden ise bir yükümlülük niteliği taşımaktadır. Cebri icra, hukuk düzenine güvenerek borç ilişkilerine giren alacaklının, ihtiyari ödeme yoluyla alacağına kavuşamadığı durumlarda bir hak niteliği taşısa da cebri icra süreci, borç ilişkisinin her iki tarafı açısından da yıpratıcı ve masraflı birtakım işlemlerin gerçekleştirilmesini gerektirmektedir. Cebri icrada, devletin cebri icra organlarınca borçlunun mallarına el konulmakta, bu mallar satılmakta ve elde edilen para ile alacaklının alacağı ödenmektedir. Cebri icra işlemleri, borçlu yönünden fazladan bazı masrafların ortaya çıkmasına ve borç yükünün gereksiz yere artmasına neden olabilmektedir. Bu süreç, farklı bazı sorunları beraberinde getirebileceği gibi borç ihtilaflarının birer toplumsal yara teşkil ettiği gözetildiğinde, bu yaraların kapanması yerine daha da derinleşmesine sebebiyet verebilmektedir. Bu nedenle mümkün olduğunca ihtiyari ödeme yolunun işletilmesi, cebri icranın ise ancak son çare olarak başvurulması gereken bir mekanizma olarak ön görülmesi zorunludur.” hususları vurgulanmıştır.

Rehinle teminat altına alınmış ve ayrıca kambyo senedine de bağlanmış alacağın tahsili amacıyla, borçlu aleyhine tahsilde tekerrür olmamak kaydı ile aynı anda hem rehnin paraya çevrilmesi yolu ile hem de kambyo senetlerine mahsus haciz yolu ile takip yapılması hâlinde borçlu şikâyet yolu ile icra mahkemesine başvurarak aleyhine başlatılan ikinci takibin iptalini isteyebilir. Bu husus kamu düzeni ile ilgili olup, süresiz şikâyete tabidir.

2004 sayılı Kanun’un 4 üncü maddesi gereğince icra mahkemesi, icra ve iflas dairelerinin işlemlerine karşı yapılan şikâyetlerle, itirazları incelemeye görevli olup, takip hukukuna ilişkin kararlar verir. Borçlunun şikâyeti üzerine icra mahkemesince takibin iptaline verilecek olup, genel mahkeme gibi rehin hakkının iptali veya kambyo senedinin iptaline hükmedilmemektedir. İkinci takibin iptali üzerine, ilk takipte alacağının karşılanamaması hâlinde alacaklı dilerse (ilgili takip prosedürü içerisinde) diğer takip yoluna da başvurabilir. Alacaklı elindeki kambyo senedinin zamanaşımına uğrama ihtimalini de göz önünde tutarak belirtilen takip yolla-

rından birini tercih etmekte serbetir. Bu tercih hakkı Kanun'da alacaklıya bırakılmıştır.

Hâl böyle olunca; rehinle teminat altına alınmış ve ayrıca kambyo senedine de bağlanmış alacağın tahsili amacıyla, borçlu aleyhine tahsilde tekerrür olmamak kaydı ile aynı anda ve sıra gözetilmeksizin hem rehnin paraya çevrilmesi yolu ile, hem de kambyo senetlerine mahsus haciz yolu ile takip yapılamayacağı sonuç ve kanaatine varılmıştır.

V. SONUÇ

Rehinle teminat altına alınmış ve ayrıca kambyo senedine de bağlanmış alacağın tahsili amacıyla, borçlu aleyhine tahsilde tekerrür olmamak kaydı ile aynı anda ve sıra gözetilmeksizin hem rehnin paraya çevrilmesi yolu ile, hem de kambyo senetlerine mahsus haciz yolu ile takip yapılamayacağına dair, 20.01.2023 tarihinde yapılan üçüncü görüşmede oy çokluğu ile karar verilmiştir.